

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k 40 f.

HIRDETÉSEK.

A hasabon perit sor egyzetar 20 ft.
Tudat: zövetkezési 15 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, augusztus 29.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Egy mizantróp naplójából.
- Bánffy a kormány ellen.
- Az okmánygyáros.
- Ferenc Ferdinánd hőldító tervel.
- Meggyilkolták a marokkói szultánt.
- Keresztelkedés a Marosban.
- Az aradi közös konyha.
- A „szegény” Náthán.
- Megszökött honvédhadnagy.
- Egy irodával kevesebb.
- Az árulkodó fegyencek.
- A pánádl vérengzés.
- Lukácsiu Aradon.
- Tárca: Ismerkedési estély. Irta: Zaza.

Egy mizantróp naplójából.

Arad, augusztus 28.

... augusztus 25-én. Olvasom, hogy nemsokára megkezdődnek az iskolai előadások. Az újságok tanügyi rovatai megtelnek figyelmeztetéssel: beiratkozni, beiratkozni! Azt hiszem, ez az az idő, amikor a szülők ellátják gyengéd intelmekkel a gyermekeiket és azt hazudják nekik, hogy nem az iskolának, hanem az életnek tanulnak. Az újságok vezércikkei megtelnek kenetes axiómákkal: hogy az ország sorsa a tanítók kezébe van letéve, hogy nemzeti szellemben kell nevelni az ifjúságot, hogy a tanítás és a tanulás államalkotó munka. És emlegetik azokat a bizonyos porosz iskolamestereket, akik megnyerték a szedáni ütközetet és senki nem szégyenkezik, amikor a közhelyeket, frázisokat dobálja és senkinek sem jut eszébe, hogy az iskola a legmaradibb in-

tézmény, s hogy ha van is modern külszín: a magyar iskola ma nem tölt be igazi hivatást.

Mosolygom, ha arra gondolok, hogy az emberek hogyan csapják be önmagukat. Iskoláztatni, iskoláztatni, — ez minden szülőnek az elve s amikor a gyerekek hazaviszik a tiszta kitűnővel telt bizonyítványt, büszkén mutogatják fünekfának. A derék iskolamesterek pedig a tanterv szerint tömik a fejletlen agyakba a sok meg nem emészthető fogalmat, a merev doktrínákat, a lexikonikus tudást. Sehol semmi realitás. A gyereket előkészítik az életre, anélkül, hogy megmutatnának neki valamit az életből. Bután és tájékozatlanul kerülnek ki a világba a szárnyra eresztettek. Amit megtanultak az életből, azt suttymban tanulták. Az iskolában legfeljebb azt ismerhették meg, hogy a protekció már a tintás padokban megkezdődik. Azt, hogy künn, az emberáradatban elnyomottak és elnyomók élnek, hogy az élet munkája nem leketanulás, hogy a pénz isten, hogy a szegénység a legnagyobb bűn: ezt nem tanítja senki. Nemzeti szellemben nevelnek és megfélekeznek róla, hogy a nemzeti szellem a nemzeti vagyonosodás nyomán ébred. Rideg előírások szerint, gazdasági felvilágosítás nélkül nevelik a gyermekeket. Azt elmondják nekik, hogy Kinizsi török hullákat kapott a foga közé és úgy táncolt; de azt, hogy mi volt az igazi oka a Dózsa György lázadásának, hogy miért sülyedt a nyomor országává a valaha tejjel-mézzel folyó Kánaán, azt nem feszegeti senki. A gye-

rek kikerül az életbe ferde és elfogult nézetekkel, átéli, — nem, átalussza a nagy gazdasági és társadalmi viharokat s végig vegetálva néhány évtizedet, meghal. Ez a magyar nevelés.

... augusztus 26-ikán. Redős homloku emberek járnak-kelenek az utcán. Tandij, beiratási költség, iskolakönyvek: minden szeptember új gondot és új költséget hoz. Akiknek nincs meg a módjuk, hogy tanuljanak, a kitagadottak irigykedve nézik a többieket. Irigylik, hogy nem nevelhetik diplomás proletárnak, bizonyítványos nyomor-alanynak a fiaikat. Mert az iskola nem azért van, hogy neveljen, hanem, hogy képesítsen. Nálunk minden az iskolai bizonyítványokhoz van kötve. Lehet valaki lángész: bizonyítvány nélkül nincs képesítés. És tolonganak, verekednek az emberek, hogy lateinernek nevelhessék a fiaikat, hogy olyan pályára küldhessék őket, ahol kevés munkával, sok pihenéssel élhetnek. Hajh, szittyák vagyunk, lusta, keleti vérű nép, nincs nálunk a munkának becsülete. Aki dolgozik, az nem lehet ur. A veríték illata — *fi donc!* — nem kellemes illat. Parfümös, ápolt, fehér kezek intézik a milliók sorsát: világos, hogy a jövő vezetőit is parfümös, ápolt, fehér kezűeknek nevelik. És hogy a verejtékesek oda ne kerülhessenek közéjük: megfizettetik a tudást. Pedig állítólag a veritékesek ősapja is evett a tudás almájából.

Gyermekek százezrei vannak iskola nélkül. Mi jogon van a többieknek iskolájuk? Mi jogon? A társadalom már gyer-

Ismerkedési estély.

Irta: Zaza.

Színhely: Egy magyar fürdőhely nagyvendéglője.
Idő: Jelenkor.
Személyek: A férj, a feleség, a főpincér, a pincérsereg, öt szál cigány, fürdővendégek.

A férj: Na, hát itt vagyunk a te speciális kivánságodra, de ugyilátszik egyedül leszünk, itt egy árva lelket sem látok!

A feleség: Majd jönnek, talán még korán van.

A férj (az óráját nézi, megvető kézmozdulattal): Korán? Nyolc óra mult tiz perccel.

Pincér (sietve jön, nagyokat hajlong): Méltóztatott már parancsolni? Még nem? Pompás idei libánk van, azonnal kész, ajánlhatom?

Férj, feleség (összenéznek, kórusban): Hozzon libát és két korsó sört, de azonnal.

(Pincér elrohan. A láthatáron egy árva cigány mutatkozik.)

Feleség: Ugyilátszik, itt az a szokás, hogy kilenckor érkeznek, kívülünk egy lelket sem látok még.

Pincér (két korsó sörrel): A liba azonnal itt lesz, kovászos uborkát méltóztatik hozzá? Szintén idei, igen pompás!

Férj: Mondja csak barátom, jönnek ide vendégek, mert eddig még egyet sem látok?

Pincér (sértődve): Már hogyné jönnének, hisz ma ismerkedési este van, mi százötven emberre készültünk.

Feleség (arca felderül, a férjhez): Látod, mit mond'am, mi egy kicsit korán jöttünk. Kár volt annyira türelmetlenkedned otthon, állítólagos hosszú öltözködéséért; miattad rontottam el frizurámat is, még ki sem süthettem a hajamat... De nézd, már jönnek is.

Férj (az óráját nézi): Kilenc óra öt perc múlva; (türelmetlenül) pincér, mi lesz a libával?

Feleség (csitítólággal): Ugyan ne légy már olyan ideges, hát nem tudod, hogy ma ismerkedési este van és ók százötven ember számára készülték?

Férj (fogai között mormolva): Szeretnék legalább ötöt látni a százötvenből.

A szomszéd asztalnál letelepedik egy mama három lánnyal.

Feleség: Látod, már jönnek.

Férj (mérgeesen): Bánom is én, akár senki sem jön, csak már a libánkat hoznák. Hé, pincér, az áldóját, mi lesz a vacsorámmal, tüstént itt hagyom magukat libástól, mindenestől!

Pincér (a legártatlanabb arccal): Méltóztatott valamit szólni?

Férj: (szitkozódni akar, de az asszony befogja a száját; a pincér ezalatt villámgyorsan továtünik).

(Vendégek lassacskán szállingóznak, leginkább mamák négy öt lánnyal. Kisebb asz-

talokhoz telepednek, kiki a maga ismerősével. Pincérek sűrögnek-forognak.)

Férj (nagy elhatározással): Én megyek. (Ekkor megjelenik a pincér a két adag libával.)

Pincér (diadalmasan): Tessék, finom uborkával hoztam.

Férj: (Szó nélkül leül és hatalmas étvágygal enni kezd.)

(Ot szál cigány összeverődik és az „Oh du lieber Augustint” kezdi játszani. Minden harmadik taktus után tányéroz. A vendégsereg gyönyörűséggel hallgatja.)

Férj: (Miután jóllakott, szivarra gyújt és elégedett képet vág.)

Feleség (durcásan): Tulajdonképen miből is áll az ismerkedési estély? Eddig még egy árva lelket sem ismerek. Mindenki külön asztalnál ül.

Férj (cinikusan vállát vonogatja): Hja kedvesem, ismerkedni akarsz? Hát te ilyesmiről álmodsz?

Feleség: Persze, nem is másért jöttem ide. Hisz arra való a mai este. Vagy talán nem olvastad el a plakátokat?

Férj: A közönségre nem lehet ráparancsolni a plakátok utján, hogy ismerkedjék.

Feleség: Hallod Aladár, ne légy idegessé! Érts meg jól, ismerkedni akarok... ismerkedni! (libával dobant.)

Férj (cinikusan): Hát ismerkedj meg a

mekkorukban érezteti ezekkel a kitagadottakkal, hogy nyomorban fogantattak és nyomor az osztályrészük?

Nem szeretem a szeptembert. Ennek a hónapnak első napja előtt nagyon sokszor kell észrevennem, hogy az emberek önmaguknak is hazudnak.

... augusztus 27-ikén. Nem tudok megszabadulni attól a gondolattól, hogy az iskolák, — ezek a mai magyarországi iskolák, — többet ártnak, mint használnak. Én, akit embergyülölnök tartanak, mert tulságosan szeretem embertársaimat, elborzadok, ha azt a pusztítást látom, amit a gyermekek lelkében végez az iskola. Erkölcsös mesék a serdületleneknek, véres háborúk a serdülőknek. Légy szerény, istenfélő, lelkiismeretes, ne hazudj: tanítják az apróknak. Micsoda fogalmak! Ismerek nagy karriert megfutott öreg urakat, akik most, pályájuk végén sem tudják, mi a szerénység, az istenfélelem, a lelkiismeret, akik boldogultak, mert szerénytelenek, lelkiismeretlenek és hazugok voltak. Miért kívánják a felnőttek a gyerekektől, hogy jobbak legyenek, mint ők? Miért nyomják el bennük az igaz emberit, miért teszik őket szenteskedővé, alázatossá, félnékké? Miért dicsőítik előttük a háborúk véres hőseit? Miért tanítják, hogy Szent István tüzzel és vassal terjesztette a szeretetvallását? Miért ébresztik fel a gyermeki lelkekben az elmentmondások nyomán támadó kételyt, amelylyel a gyermek nem tud megbirkózni? Miért butítják őket a háborúk évszámaival, ahelyett, hogy megtanítanák őket a szellem hőseinek csatájára? Miért nagyobb ember Zrinyi Miklós, mint Martinovich? Csupa kérdés, felelet nélkül.

Es mikor fog az első igazi, az életre nevelő iskola megnyitni? Ez is kérdés, felelet nélkül. Es amíg nincs reá felelet: az emberrontás folyik tovább. Iskolába, iskolába! Ha már nevelés nincs, legalább képzés legyen!

§.

TÁVIRATOK.

A portugáliai választások.

Lisszabon, augusztus 28. Politikai körökben általános az a nézet, hogy az új választásokat még ez évben fogják megtartani.

holdai, nezd, milyen szépen világít éppen a fejünk felett.

Feleség (a dühtől pirosan): Tedd el az izetlen viccedet, de engem ne traktálj velük, érted?

Férj (engedékenyen): Édes, no ne boszankodj ennyire. Egyél inkább egy sajtot. Jó?

Feleség (derültebben): Nem bánom.

Férj: Pincér, egy sajtot!

Pincér: Sajnálom, de ezzel nem szolgálhatok. Az egész sajt készletünk elfogyott.

Házaspár: Ah! Hogy lehet ez?

Pincér: Sajnos, mindenki csak sajtot rendel. A közönség otthon megvacsorázik, aztán idejön és sajtot eszik. Már a környék összes tehénturóját megvettük, de még így sem tudjuk kielégíteni az igényeket. A szakácsné a baját tépi és világgá akar menni, mert a százötven porciót most ő kénytelen megenni. És ezt a manóvert a személye elleni tüntetésnek veszi.

A távolból egy hang: Pincér, sajtot! (Pincér elroha).

Feleség: Nézd, az egész vendéglő megtelt. (A cigány egy csárdásba kezd. A lányok vágyó pillantásokat vetnek a táncterem felé.) Aladár, elvihetnél pár fordulóra. Olyan jól huzzák.

Férj: Nem boldogultam meg. Házasság ember vagyok, nem kell táncolnom!

(A messze távolban feltűnik három táncos

Bánffy a kormány ellen.

„Nincs érzeke a nemzetiségi kérdés iránt.”

Kudarcról kudarcra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Bánffy Dezső báró egy hírlapíró előtt hosszabb nyilatkozatot tett, amelyben ismét élesen kikelt a kormány ellen. Nem üres szólammal, hanem adatokkal igazolta, hogy a kormány kudarcról kudarcra viszi a magyarság ügyét és a Horvátországban szenvedett vereség után Barta Ferenc szükségtelen közjegyzői kinevezése révén elérte azt, hogy a románság ismét elhódított egy kerületet a magyarságtól.

Az érdekes nyilatkozatot az alábbiakban közöljük:

— A mai kormányférfiak — mondotta többek között Bánffy Dezső — lehetnek jó hazafiak, lehetnek nagy tehetségű emberek, de semmi esetre sem kormányzati érzékekkel bíró államférfiak és így a függetlenségi pártnak belényesi bukása intő példaul szolgálhat arra, hogy az eddig követett irányban a nemzeti politikát folytatni nem lehet, de általában nem is szabad. Ennyi az örvendetes, ha egyáltalán örvendetességről szó lehet a belényesi esetről.

Elmondottam szóban és írásban a trón előtt is és nem egyszer hirdetem azóta, hogy a magyar állam jövője azon a problémán nyugszik: akar-e, tud-e a magyar állam nemzeti állammá átalakulni. Ha ezt a problémát kedvezően megoldani nem tudjuk, úgy a magyar állam elveszett s az ügyek intézése körül a „nemzeti kormány” inaugurálta rendszert tovább is folytatjuk: attól tartok, nagyon hamar megkapjuk a feleletet erre a kérdésre s bizony e felelet kedvezőtlen lesz, mert azon a földön, melyet Árpád megbóditott, nép fog lakni továbbra is, valamely állam, esetleg (mert ettől is lehet félni) több állam kiegészítő részét fogja képezhetni Szent István birodalma, de magyar nemzeti állam aligha leszünk.

Elmondottam a trón előtt s nem egyszer szóban és írásban, hogy e tekintetben a dinasztia és a nemzet érdeke egy, de ezen együttes érdekek azokkal az eszközökkel, melyekkel ma Magyarországot kormányozzák s melyekkel a belényesi és ehhez hasonló választókerüle-

alakja. Az egyik ötvenen felüli, a másik tizenégyen aluli, a harmadik husz éves. A tánc megkezdődik. Lányok és gardedámok a terembe vonulnak. Kint csendesség. A házaspár egyedül marad.)

Feleség (rejtett dühvel): Csak azt szeretném tudni, hogy miért nevezték el ezt a mai napot ismerkedési estélynek? Hát kívül ismerkedjem, mond Aladár, kívül?

Férj (a vállát vonogatja): Hát az itteni körülményekkel édesem, ezekkel is meg kell ismerkedni. Vagy nem?

Feleség (a düh szuperlatívusában a földre dobja a szalvétáját): Eh, ne beszélj badarságokat! Nekem ismeretség kell. Hallod ember is... me... ret... ség. Akarom, hogy legyen!

Férj (a legnagyobb flegmával): Hé, fizető! A főpincér (hajlongva): Méltóztatik parancsolni?

Férj: Mondja csak kedves barátom, mi a maga neve?

A főpincér (kissé csodálkozva): A nevem?

Férj: No igen, a neve. Mondja meg.

A főpincér: Schwartz Ézsaiás.

Férj (gunyosan a feleségéhez): Na látod, hát most megismerted Schwartz Ézsaiás urat. Es most mehetünk.

(Az otthoni családi jelenetet tovább nem tárgyaljuk.)

tekben a választásokat vezetik, eredményt el nem érhetünk.

A „nemzeti kormány” címét visalni, követelni, de a nemzeti államot kiépíteni nem tudni, a problémát megoldani talán nem is akarni — nem szabad. Mi szükség volt arra, hogy Belényesen választás alkalmát idézzék elő. Mi szükség volt arra, hogy Bartát örszeműl egy neki egészen idegen vidékre közjegyzői minőségben elhelyezék és azzal gyenge erejük kétségtelen tudatában a belényesi választást idézzék elő, melynek sikerében annyival kevésbé bizhattak, mert előre a helyi viszonyokat ismerőkkel a megüresedés bekövetkeztét nem is közölték, a lehető eredményről, az ottani hangulatról magukat egyáltalán nem tájékoztatták.

Szinte azt kell mondanom, hogy *nincs érzékük a nemzetiségi kérdések iránt* s ennek következtében nincs sem hivatottságuk, sem képességük a nagy probléma megoldására, annak a problémának a megoldására, mely a magyar állam jövőjének létkérdése.

Mert ha volna, akkor a nemzetiségi iramlatok nem verhetnének fel akkora hullámokat és Horvát Szlavén országok területén nem volna a szó teljes értelmében forradalom.

Ez a vérelnküli forradalom már nem elégszik meg a horvát államiség követelésével, nem elégszik meg Szent István birodalma területi egységének megbontására való törekvésével, de hivatalos állásban lévő alkalmazottai és közegei közreműködésével szinte elősegíti az állami egység s általában a szent koronához való tartozás külsőségeiben való megtagadását is. A király születésnapján... de ne beszéljünk erről... beszéljünk csak augusztus 20-ikáról, arról a nemzeti ünnepről, melyen még az én miniszterelnökségem idejében kiadott rendelet következtében minden középületen a magyar állam címerét viselő zászlónak kell lengenie. Vajjon gondoskodtak e arról, hogy a szűkebb értelemben vett Magyarország területén a zászlók lobogjanak és vajjon a dáko-román és pánszláv vagy pángermán tendenciájú egynemű felekezeti iskolán úgy, a mint a rendelet követeli, ott voltak-e a zászlók? Ezt nem tudom. Kétlem, de nem tudom. Tudom azonban azt, hogy a míg még a múlt évben is Horvát Szlovén országok területén a középületeken a zászlók ki voltak tűzve, addig most ez évben a magyar államvasut Horvát-Szlovénország területén lévő összes vonalainak egyetlen egy állomásán sem lehetett kitűzött zászlókat látni, valamint nem volt egyetlen egy állami hatóság épületén sem.

Vagy talán engedmény akart ez lenni, valamint engedménynek tekinthető az is, hogy ma már az eddigi két nyelvűségtől eltekintve Horvát Szlovén országok területén a vasuti állomási hirdetések kizárólag horvát nyelvűek, valamint horvát nyelvűek az eddigi két nyelvű szóbeli jelzések is. Egynyelvűek a közös hivatalok helyiségein ma már az összes felírások. Mi lesz ennek a vége?

A belényesi választás csak egy tünete a helyzetnek, egy kis részlete azoknak a tévedéseknek és botlásoknak, melyeket a „nemzeti kormány” a magyar nemzeti állam kiépítése körül elkövet, fel nem ismerése a nagy probléma komoly és fontos voltának, meg nem értése annak, hogy Európában ma másnak, mint nemzeti államnak létjogosultsága nincs. És, hogy ha mi ezt a problémát megoldani nem tudjuk, akkor bizony mondom, mint elmondottam már a trón előtt is szóban és írásban: a magyar államnak nincs jövője.

Ugy látom — fejezte be Bánffy kijelentéseit — hogy a mai „nemzeti kormány” ennek a problémának megoldására nem képes vagy nem

elég bátor s ezért ismét mondom Vörösmarty
ősz Toldijával:

„Máskor . . . e szent jelnek,
Ha erőtök nem felel meg,
Békét hagyjatok . . .”

Ferenc Ferdinánd hódító tervei.

Foglaljuk el a szultán birodalmát.

A nagyhatalmak hozzájárulása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Tittonit, az olasz külügyminisztert valóságosan fejedelmi pompával fogadták Ausztriában és ha már a desioi találkozás is ámulatba ejtette a világot, bizonyára még nagyobb a bámulat most, ezen a nagy olasz osztrák barátságon azok közt, akik csak félig vannak beleavatva a nagy politika rejtelseibe.

Hogya is ne: hiszen még csak egy évvel ezelőtt is úgy álltak a dolgok, hogy most mindjárt hajba kapunk Olaszországgal a Balkán miatt, amelynek széthulló részeire a monarchia is aspirál, de az olaszok is aspirálnak. És most egyszerre a legnagyobb barátságra fordult az ellenségeskedés, a titkolt haragból fitogtatott barátság lett.

Akik már úgy akarnak feltűnni, mint nagyon jól értesültek, azok ezt a hirtelen fordulatot a külügyminiszterváltással magyarázzák.

Igazuk is van — de csak részben. *Aehrenthal*, aki Péterváron, az orosz diplomácia körében mint nagykövet a világ legjobb diplomata iskoláját járta, csakugyan szakított a *Goluchowski* copfos, vénhedett politikájával, amelynek a Balkánra vonatkozó része a régi ballplatzai hagyományokat követve, csökönnyösen ahhoz ragaszkodott, hogy akkor majd, amikor a „beteg ember” behunyja a szemét, Albánia és vele az Adria keleti partvidéke a miénk legyen.

Igaz, *Aehrenthal* szakított ezzel a politikával, de azért — a bécsi forrás szerint — a nagy diplomáciai változásoknak még sem ő az igazi szerzője, hanem — egy másik új ember. Egy új ember, aki annyira új, hogy hivatalosan még itt sincs, ámbar már teljes súlyával és messzire látó terveivel együtt itt van. Hivatalosan még nincs semmi szerepe, valamelyes reprezentáción kívül, de a valóságban már is készíti elő — és nagyon erős akarattal és igen nagy koncepcióban — a monarchia jövőjét.

Ez az új ember: *Ferenc Ferdinánd*, a trónörökös. Az ő tervei döntötték meg a Ballplatz hagyományos Balkán politikáját és az ő kifejezett akaratára készül most a külügyminiszteriumban új, igen nagyszabású terv a Balkán jövőjéről. És ez a terv a következő:

A monarchiának, ha fejlődni akar és ha valóban vissza akarja nyerni azt a nagyhatalmi állást, amely ma már nincs meg és pusztán egy tiszteletreméltó aggastyánra való tekintettel hirdettet és a többi hatalmasságtól szinte mosolyogva fogadott fikció, a monarchiának a régi tekintély és hatalom visszanyeréséhez *szüksége van tengerre*. A tenger a világhatalom talapzata. Vízén ott ring a gazdagság és az erő. A tengert mi kétségtelenül legközelebb az Adriánál találunk meg, de az Adria miatt egyrészt feltétlenül háboruba kellene keverednünk Olaszországgal és kérdés, hogy mi lenne ennek a háborúnak az eredménye, másrészt az Adria szűk, zárt víz, csak utja a világtengernek, de nem maga a világtenger.

Szakítani kell tehát az Adriára sandító külpolitikával és *keresni kell a tengert másutt*. És *Ferenc Ferdinánd* megtalálni véli a tengert *Konstantinápolytól és Törökországnak az Aegei tengerre hajló partvidékei alatt*. Ez nyit ut ki a nagy vízre, a Földközi-tengerre. A trónörökösnek a mai Törökország meghódítása a szándéka úgy, hogy átengedi Albániát, az Adria partvidékét Olaszországnak, kényszeríti terve elfogadására Szerbiát, megnyeri a macedón-bolgár vidékek odaadásával és királyság rangjára való emeléssel Bulgáriát s magának Bosznián keresztül Albánia belső részeinek, Macedónia déli részeinek és Ruméliának a meghódításával nyitja meg az utat Konstantinápolyig. Törökország, helyesebben a szultán, ha akarja, mehet szép szerével vissza Azsiába, ahol majd talán kap rekompenciát, ha pedig nem akar menni, — mindenesetre gyöngébb ellenfél lesz, mint lett volna Olaszország.

Ez az óriási terv az oka a diplomáciánkban hirtelen tapasztalható változásoknak. Olaszország már meg van nyerve a tervnek, Albániáról való lemondásunk kibékítette: innen a semmeringi és ischli nagy ünneplés. A bolgár fejedelem szintén nem régen járt Ischiben, meg Bécsben is és bár ezt természetesen nem közölték hivatalosan, érintkezett a trónörökösrel is. És minden valószínűség arra vall, hogy a királyi korona ígéretét hozta magával tőle.

És végül *meg van nyerve a tervhez Anglia beleegyezése is*. Anglia tudvalevően a Földközi-tengeren nagyon érdekelt hatalom Egyiptom miatt és nagyon erős is Gibraltár, Malta és a Szuezi csatorna révén. Az angol király ischli látogatása tehát szintén ennek a tervnek szült és Anglia beleegyezése annál könnyebben volt megnyerhető, mert a brit birodalom Oroszország egyik kapuját, a Dardanellákat szivesebben látja erős kéz által fogva, mint a gyenge töröknél.

Nehézségek még csak Oroszország részéről merülhetnek fel, de Oroszország egyrészt már rég lemondott balkáni terveiről, másrészt pedig külső és belső bajai miatt olyan gyenge, hogy alig jön számításba.

Ime, ezek *Ferenc Ferdinánd* tervei. Hogy ránk magyarokra üdvösek, hasznosak lesznek-e a kivételük után, azt nehéz eldönteni. Egy azonban bizonyos. Az, hogy olyan világbirodalmat, amely az Alpeseektől az Aegei tengerig nyúlik, csak a középpontjából lehet kormányozni. És ennek a földrésznek a geográfiai középpontja — Budapest.

Az okmánygyáros.

Uzérkedés hamisított bizonyítványokkal.

A detektív, mint megrendelő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28.

A budapesti rendőrségnek több följelentés utján tudomására jutott, hogy az Óhegyi ut 10. számú háznak egyik lakásában jól berendezett *okmánygyár* van.

A detektívekkel megfigyeltették a házat és a gyanús lakást, de semmit sem észleltek. Ekkor az egyik detektív fölkereste *Fabanka József* 27 éves téglagyári munkást és bemutatkozott neki, mint olyan ember, akinek öcsse részére iskolai és illetőségi bizonyítványra van szüksége.

Fabanka József azt mondta, mi sem könnyebb ennél, a két bizonyítvány azonnal meglesz, de hetven korona az ára, harminc korona előleg.

— Mert tudja, komám, én olyan ember vagyok, aki hitelbe nem dolgozik.

A detektív vonakodott előleget adni. — Hát-ha maga becsap engem!

Végre is megegyeztek abban, hogy *Fabanka* azonnal megcsinálja a két okmányt és a megrendelő ugyancsak azonnal kifizeti.

Eimentek *Fabankának* Óhegyi ut 10. szám alatti lakására, ahol az okmánygyártó annak rendje és módja szerint megcsinálta az okmányokat.

Amikor készen volt, a detektív kijelentette, hogy neki nincsen pénze, hanem menjenek együtt el a Zrínyi-kávéházba, ahol az öcsse pénzzel várja.

A hamisító csak akkor kezdett nyugtalanodni, amikor a Zrínyi-utcába értek.

— Itten nincsen kávéház — mondotta — hová megyünk?

A detektív most elárulta a titkot és behozta *Fabanka Józsefet* a központi ügyeletre, ahol a hamisító bevallott mindent. Lakásán házkutatást tartottak, ahol *százzámra mindenféle bélyegzőket és nyomtatványokat találtak*. *Fabanka* mindenféle okmány hamisítására be volt rendezve és különösen iskolai bizonyítványokat gyártott. Büszkén mondogatta:

— Az én bizonyítványaim alapján sok fiú van jó hivatalban.

De hogy kik részére szállított hamis okmányokat, azt bevallani nem hajlandó. Ugy látszik, bűntársai vannak, akiket most nyomoz a rendőrség.

Meggyilkolták

a marokkói szultánt.

Zsidóküldöttség az új szultánnál.

Guerillaharc a hegyekben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28.

A marokkói szultánváltás befejezett ténnyé foglalkoztatja mostanában a világot. *Muley Hafid* augusztus 16-án, pénteken kiáltották ki szultánná ünnepélyesen Marakesben. A szertartás a Kutubia mecsetben folyt le, amelynek híres tornya uralkodik a szent „vörös” városon. És a nép Allah áldását kérte az új szultán fejére.

Ezen a pénteken azonban nemcsak az új szultánt kiáltották ki, hanem *ugyanakkor detronizálták Abdul Azizt is*. A detronizálás történt előbb a korántudósok és a főméltóságok gyülekezetében. Könnyelmű gazdálkodás és az izlamra felidézett veszedelem miatt mondták ki a trónvesztést. Azután letették a hűségsküt az új felség kezébe és ellátták *nevelő* pecsétjével az erről szóló állami okiratot.

Az új szultán hivatalosan közölte trónralépését bátyja tengeri képviselőjével, *Hadsi Mohamed el Torresszel*, kinevezte minisztereit és udvari méltóságait s kormányintézkedéseket is tett már, amennyiben megtiltotta Tangerben a marokkói vámhatóságoknak, hogy pénzt szolgáltatassanak ki az ottani francia vámellenőrnek.

A *Times* jelenti Tangerből: Marokkói hivatalnokok a marokkói helyzetet nagyon *peszsimisztikusan ítélik meg*. A sherif seregének az a hadosztálya, mely a Khmass-törzs ellen járt el, kénytelen volt Alkazarba visszavonulni. Egy másik hadosztály parancsnoka kijelenti, hogy kénytelen lesz Tetuanból visszavonulni, ha nem küldenek neki haladéktalanul csapaterősítéseket és municiót, mivel az összes hegyi törzsek egyesülnek a maghzen ellen.

Egy másik tangeri távirat szerint *Muley Hafid* szultán Marakesben a zsidók küldöttségét fogadta. Biztosította őket, hogy a zsidók

ezen túl teljesen biztonságban érezhetik magukat. A mórok és zsidók — mondotta az új szultán — megférhetnek egymás mellett anélkül, hogy egymás jólétét gátolják. Muley Hafid szavai, melyeknek a végén békét és jólétet kíván, megnyugtatólag hatottak. A zsidóknak nincs többé okuk arra, hogy bántalmazások miatt panaszkodjanak. A pánik elmúlt.

A londoni *Tribune* tengeri jelentése szerint azt beszélik, hogy *Abdul Aziz szultánt palotájában megölték*. A lap levelezője megjegyzi, hogy a hirt csak fentartással közli.

A „szegény“ Náthán.

Tönkretették a csalók.

Főlebbezés a végletekig.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Schmeer Náthánt, a pénzügyleteiről városzerte ismert háziurat a tavasz végén egy kis kellemetlenség érte a büntető járásbírószágon. Ez a kellemetlenség bizonyos számú koronából állott, amelyet elzárás terhe alatt kellett volna az öreg pénzügyi kapacitásnak megfizetnie. Schmeer Náthán április 27-én ugyanis elkövette azt a könnyelműséget, hogy a Csernovits Péter utcai házában lakó *Ágoston* Lujzát s ennek anyját, özv. *Ágoston* Antalnét megverte. A bíróság ezért könnyű testi sértés és becsületsértés címén 80 korona pénzbüntetésre ítélte.

A járásbíró ítélete természetesen végtelesen fájt az öreg Náthánnak, aki bár háziuradonos és közbecslés szerint vagyonos ember, mégsem akarta a 80 koronát kifizetni. Végül is alkudni próbált, s beadványt intézett a járásbírószághoz, amelyben hivatkozva *nyomoruságos helyzetére*, öt koronás részleteket ajánlott fel a pénzbírság törlesztésére.

Az akta az ügyészség elé került, amely megállapítván Schmeer Náthán saját vallomásából azt, hogy legkevesebb 4000 koronát érő vagyona van, elutasította a kérelmet. Schmeer erre a nagyváradi főügyészséghez felebbezett, amely azonban arra való tekintettel, hogy a Csernovits Péter utcai háziurat 80 korona rögtönös lefizetése nem teszi koldussá és az elítélt különben is büntetett előéletű, szintén visszautasította a szerény kívánságot. Az aradi büntetőjárásbírószágon erre utasította Schmeer Náthánt, hogy szeptember 9-én jelenjen meg a bíróságon és fizesse le a pénzbírságot.

Ebből aztán újabb bonyodalmak keletkeztek. Kiderült mindenképp, hogy szeptember 9-ike a zsidó újév napja s minthogy Schmeer Náthán igen vallásos ember, nagy ünnepen semmi szín alatt sem fizethet. Ezen az alapon tehát hamarosan egy felfolyamodást szerkesztett az igazságügyminiszterhez, amelyet rendkívül szokatlan hangja miatt egész terjedelmében az alábbiakban közlünk:

Tekintetes királyi járásbírószágon!

Bűnfenyítő Bíróság!

Az 1907. évi B. II. 418—7. számú értesítésben közölt főügyészi végzés ellen felfolyamodom, mert

1. szeptember 9-én zsidó újév lévén, ez rám nézve oly fontos és jelentős vallási ünnep, melyen hitelveinknél fogva világi cselekményeket teljesíteni szigorúan tilos. *Nem is ember az*, aki vallásának kimagasló ünnepein megszegi hit-erkölcsi kötelességeit, nem száll fel Istenéhez, ki *öt akkor jöddi parancsától feloldja*.

2. Az, hogy én büntetve voltam, itt szóba nem jöhet, mert nem diffamáló cselekményekért bünhődtem, hanem becsületsértési ügyekben, melyekbe *elvégre egy kir. főügyész is belebonyolódhat*.

3. *Nem igaz, hogy vagyonos vagyok*. Van egy rongyos házam, melyet *pénzbírságok miatt* el kellett adnom, mert a magas állam szigorubb Drakónál és így kénytelen voltam viskómtól is megválni. Oreg napjaimra koldussá tetek. Ingatlan vagyonom nincs, keresetem nincs, *csalók kölcsönügyletekben kifosztogattak*, de a főügyész ur mégis vagyonosnak deklarált, hogy miért, *azt ő maga tudja*. Ezen alapon megtagadja tőlem a részletfizetést, mintha a magyar állam *szatócs volna*, kinek a garasra momentán szüksége van. *Difficile est satyram non scribere*.

Kérem jelen felfolyamodásomat felterjeszteni a magas m. kir. Igazságügyi Miniszteriumhoz, hol is esedezem, hogy a főügyészi határozat mellőzésével nekem a kért részletfizetési engedélyt megadni méltóztassék.

Tisztelettel

Schmeer Náthán.

A részletfizetés ügye tehát legközelebb már az igazságügyminiszter elé kerül, aki tekintettel az alázatos instanciára, aligha fogja méltányolni az érdemekben megöszült háziur kívánságát. Hová felebbezi meg a miniszter rendelkezését, az az ő dolga. Megeshetik azonban, hogy az időközben bizonyára gyümölcsözőleg elhelyezett büntetéspénz a rendelet leérkezéséig annyira felszaporodik, hogy a szegény Schmeer Náthánnak nem lesz többé szüksége a részletfizetési kedvezményre. Majd megfizeti a 80 koronát helyette valamelyik „*csaló*.”

Megszökött honvédhadnagy.

Végzetes szerelem.

A sárgahaju színész.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

A budapesti rendőrség értesítést kapott a térparancsnokságtól, hogy *Sturrer* Rudolf honvédhadnagy *megszökött az állomáshelyéről*.

A fiatal magyar tiszt, aki csak 1888-ban született Komárom városában, egy szerelmi affér áldozata. Beszélték ugyan róla, hogy hivatalos pénzhez nyult, de barátai határozottan megcáfolták ezt a vádat és ma kétségtelenül beigazolódott, hogy a sikkasztás ügyében teljesen *ártatlan*. A katonai hatóságok — rendes szokás szerint — titkolóznak s az ügyeletes tisztek egyike a *Standesehre* megsértésének mondotta egy hírlapíró előtt azt is, hogy egy általán tudakozódnak az újságírók ilyen belső ügyekben. Más helyről sikerült azonban érdekes részleteket megtudni a rejtelmes eltűnés dolgában.

A hadnagy, aki a 4. számú honvédgyalozezred kötelékébe tartozott, halálosan beleszeretett egy vidéki színésznőbe. Bajtársai nem tulajdonítottak fontosságot az ismeretségnek, a minő tucatszámra szövődik a garnizonos városokban, ha szintársulat érkezik. A sárgahaju művész némi jóakarattal cinosan mondható, de hosszú, érdemes multjában nem sok férfiszívet gázolt el. Azt hitték tehát, hogy a hadnagy széptevése muló természetű. De csalódtak. A színész annyira elcsavarta a nyulánk, jóképű tiszt fejét, hogy minden pénzét rája költötte és jelentékeny adósságba is keveredett.

Lovagias ügye is keletkezett a sárgahaju nő miatt Keszthelyen, ahová utána utazott a garnizonjából. A színész három-négy nap alatt elfelejtette s vidáman vacsorázott *Deutsch* József kereskedővel, amikor a katonai tiszt beállított a nagyvendéglőbe. Tömören szólva, másfél óra mulva elcsattant egy pofon a vetélytárs balarcán s másnap délelőtt egy kardvágás — ugyanott.

A színész nő ártatlanságát hangoztatta és meg is győzte róla a hadnagyot — mire az új nap felvirradt. Azzal váltak el, hogy a hét végén ismét látogatást tesz nála a katonatiszt.

Minderről keveset tudtak az ezredben s amikor a huszonnégy esztendősi hadnagy végleg eltűnt, egészen más afférra gondoltak.

Telt-múlt az idő, lejárt a hadnagy szabadsága s a parancsnokság várta a szimpatikus ifjú tisztet. Állítólag a színésznőhöz utazott, akit rá akart venni, hogy haljanak meg együtt, miután nem lehetnek törvényes frigygyel egymáséi.

Az esetet titokzatosabbá teszi az a körülmény, hogy a színész nő nem akar tudni a hadnagyról s azt állítja, hogy a párba után látta utoljára.

Tény az hogy a fiatal hadnagy *nyomtalanul eltűnt* és mind a mai napig ismeretlen a tartózkodó helye. A térparancsnokság, mivel egy ideig hasztalanul kerestette, ártit a főkapitánysághoz s a megszökött tiszt nevét beiktatták a közönséges szökevények lajstromába.

A bajai főnyeremény.

Letartóztatott tisztviselő.

Megrohanják a bankot.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

A bajai kereskedelmi bank főnyereménye ügyében beállott szenzációs fordulat országszerte feltűnést keltett. A vegyész szakértők vizsgálata ugyanis kiderítette, hogy a bank könyveiben *hamisítás* történt. A hamisítással gyanúsított banktisztviselőt ma *letartóztatották* és vizsgálati fogságba helyezték. A hamis uton megszerzett főnyeremény előreláthatólag maga után vonja a *bank bukását*. A részvények értéke a tisztviselő letartóztatása folytán *rohamosan hanyatlott* s a betevők, megrohánva a bankot, sietnek a pénzüket megmenteni.

A feltűnést keltő fordulatról *Bajáról* az alábbiakat táviratozzák:

Ismeretes, hogy *Ekkert* Antal bajai virágkereskedő bűnügyi feljelentést tett a Bajai Kereskedelmi és Iparbank ellen, hogy ez Ekkert sorsjegyrészletivének kicserélésével szerezte meg a Jelzáloghitelbank főnyereményét. A bank részletivkönyveiben a kritikus helyeken, az Ekkert neve melletti sorsjegyszámmal tintafojt és javítások találtak, minek következtében a törvényszék a könyveket zár alá vette és fölküldötte Budapestre, ahol a vegyészszakértők a tintafojtott vegyileg felbontván, azt vizsgálat tárgyává tették.

A törvényszékhez leérkezett vélemény szerint *halvány nyomát találták a nyerő sorsjegyszámnak*. A szabadkai törvényszék vizsgálóbírája — amint Bajáról táviratozzák — tegnap odaérkezett és a bajai rendőrkapitánnyal a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított *Wagner* Sándor bankkönyvezető lakásán *házkutatást tartott*. A házkutatás idejében Wagner nem volt otthon és Budapestre tartózkodott. A lakásán elvégzett hivatalos funkció után a bizottság a Bajai Kereskedelmi és Iparbank helyiségeiben folytatta a vizsgálatot és Wagner íróasztalának magánfiókját is kinyitották.

Rácz Károly járásbírósi vizsgálobíró beidézte a Budapestre az esti órákban hazaérkezett Wagner Sándor könyvelőt és kihirdette előtte a törvényszék vizsgálóbírájának azt a határozatát, hogy a házkutatások és a budapesti vegyészszakértők véleményezése alapján *elrendeli ellene az előzetes letartóztatást* és Wagner átadta a fogházi felügyelőnek. Wagner

folyvást az ártatlanságát hangoztatta. Az előzetes letartóztatás ellen védője, Vaisz Sándor dr. budapesti kriminalista felebbezést jelentett be. A letartóztatott könyvelőt ma reggel a szabadkai ügyészség fogházába kísérték.

Egy hírlapíró beszélgetést folytatott Molnár Miklós dr. bajai főkapitánynyal, aki a következőket jelentette ki:

— A házkutatás alkalmával kevés bűnjet találtak, de ezek mind terhelők a vádlottra nézve. Ebben a pillanatban Wagner Szabadkán vallatják s így többet nem nyilatkozhatom. Azt hiszem azonban, hogy nagy meglepetés várható ebben az ügyben. Wagner nem cselekedett a maga jószántából és elhatározásából, hanem valószínűleg előkelő személyiségek állanak a háta mögött.

Baján az a hír terjedt el, hogy a napokban több letartóztatás következik be. A kereskedelmi bankot bukás fenyegeti. A részvényeket kezdetben 650—700 koronával jegyezték. Amikor azután híre terjedt, hogy a bank megütötte a főnyereményt, a részvények értéke 1200 koronára emelkedett. Ma Wagner letartóztatása nyomán a részvények 700 koronával estek és most 500 koronán alul állanak.

Az aradi közös konyha.

Tisztviselők tanulmányutja.

El, Nagybecskerekre!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28

Mint már többször említettük, az Aradon létesítendő közös konyha ügyét az Államtisztviselők egyesületének aradi köre vette a kezébe s így az eszme mindinkább közelebb jut a megvalósuláshoz. Azok az érdekek, amelyek a közös konyha felállításához fűződnek, a folyton emelkedő drágaság s a rossz pénzügyviszonyok folytán mind erősebben követelik, hogy Aradon is létesüljön a kitűnően bevált intézmény, amely különösen a kisebb fizetésű tisztviselő-családokra jelent nagy megkönnyebülést. Ezért indította meg annak idején az Aradi Közlöny a kollektív konyha létrehozását célzó akcióit, amelyet felhívásunkra az illetékes tényezők hamarosan a magukévé is tettek.

Az aradi államtisztviselőkör választmánya mindenekelőtt olyan helyeken kérdezősködött a közös konyha felől, ahol ez az intézmény már működésben van. Így a nagybecskereki konyhától is kértek alapszabályokat, onnan azonban az az értesítés érkezett, hogy a közös konyha iránt országsszerte megnyilatkozó nagy érdeklődés és kérdezősködés következtében az összes alapszabályok elfogytak. A becskereki konyha egyébként szépen virágzik s egyre több hivatást hódít.

A temesvári konyha, amely szeptember 1-én kezd meg működését, elküldötte alapszabályait. Ezek szerint a konyháról étkező családok korlátolt felelősségű szövetkezetet alkotnak. Havonta 70 koronába kerül egy adag étel, amely három tagú család részére elegendő. Konyhaedényre és beruházásokra a tagok egyszer s mindenkorra 25 koronát fizetnek.

Ezen adatokra támaszkodva a tisztviselőkör választmánya ma tartott ülésén elhatározta, hogy a közös konyhát felállítja, illetve elvégzi mindazon előmunkálatokat, amelyek a létesítéshez szükségesek. A közelebbi adatok és személyes tapasztalatok szerzése céljából bizottságot küldött ki a választmány. A bizottság tagjai a következők lettek: Kosinszky

Viktor elnök, Szél Ernő postafőnök, Schweigert Péter titkár, Kohányi Róbert pénzügyi tanácsos és Buzás Sándor máv. tisztviselő.

A bizottság szeptember 1-én, vasárnap tanulmányutat tesz Nagybecskerekre, ahol megtekintik és tanulmányozzák a közös konyhát. A tanulmányuton résztvehet mindenki, aki az ügy iránt érdeklődik. Az indulás idejét a bizottság később fogja közölni.

Valószínű, hogy a kiküldöttek hazatérése után hamarosan létrejön az üdvös intézmény, amelynek érdekében Kosinszky Viktor erős munkásságot fejt ki. Temesvárott rövid két hét alatt nyélbe ütötték az egész szövetkezetet s hihető, hogy Aradon sem fog az alapítási munka több időt igénybe venni. Résztvevő, amint az általános érdeklődés mutatja, annyi lesz, hogy egy konyha nem is lesz elegendő.

Keresztelkedés a Marosban.

A baptisták ünnepe.

Ötvennégy új hívő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

A Maros partjának azon a részén, ahol a Maros utcai ingyen-fürdő áll, ma délután 4 óra tájban mintegy 800 főre menő tömeg szorogott. A jobbra környékbeli román parasztokból álló közönség a baptista keresztelkedésre volt kíváncsi, amelyet illő szertartásossággal az ingyen Marosfürdő hajjai között hajtott végre 54 új hívőn a kurticsi baptista pap.

A hívők, többnyire fiatal, pelyhes állu legények és parasztleányok voltak, akik nagy áhítatossággal lépkedtek lefelé az ingyenfürdő rozoga lejáróján. Etől egy jóképű, negyven év körüli férfi haladt: Varsandán György, a kurticsi baptista pap. A férfiak és a nők az uszoda nagyobbik, a férfiak számára fentartott részébe vonultak, ahol az összes megtértek hamarosan átöltöztek, s felvették a keresztelés szertartásához szükséges hosszú fehér inget.

Ezután egyenként beléptek a Marosba, a hol Varsandán a következő szavakkal: „Én megkeresztellek a mi Atyánk, az Ur Jézus és Szentlélek nevében,” annyira leszorította a keresztelkedőt a vízbe, hogy a habok összecsaptak a feje felett. Majd hirtelen talpra állította a megkeresztelkedettet, s a következő hívővel a ceremónia újra kezdődött. A másodszor keresztelkedők aradi, kurticsi, mácsai, világosi, ágrisi, radnai, paulisi és kladovai román paraszto, főleg azonban kurticsiak, akik az összes keresztelkedőknek több mint a felét tették.

A keresztelkedés után, amely mindvégig nagy komolysággal folyt le, az új hívők a fürdő előtti poros térségen gyülekeztek, körbeállottak és vallásos dalokat énekeltek. Az ének után Varsandán György beszédet intézett hozzájuk, amelyben másodszor való keresztelkedésük jelentőségét fejtegette egyszerű, keresetlen szavakkal. A fiatal baptisták mély áhítattal hallgatták a beszédet, s ez az ünnepélyes hangulat elfogta a néző sereget is, amely körül jobbra az ujoncok ünneplőbe öltözött rokonaiból került ki.

A keresztelkedési szertartás délután 5 óra felé ért véget, amely után a tömeg a legnagyobb rendben szétszórt. A Riedl István rendőrfelügyelő vezetése alatt kivonult rendőrségnek ugyszólván semmi dolga sem akadt. Mindössze egy suhanc okvetetlenkedett, akit azonban néhány pofonnal sikerült az egyik rendőrtizedesnek észretéríteni.

Egy irodával kevesebb.

Barabás Béla dr.

Tabakovits György dr.
társügyvédek

Budapesten.

„Az aradi ügyvédi kamara közli . . .”

Zichy Géza grófnak, sok rossz opera szerzőjének, van egy jó költeménye. Szavalták is valamikor: „Egy asszony halt meg . . .” Es az van benne igen hangulatosan megírva, hogy ki hogy vette föl, amikor az az asszony meghalt. A férj azt mondta: „mindenem!” A háziur: egy lakómmal kevesebb.

Amikor Barabás Béla Aradtól elszakadt, ez a hangulatnyilvánítás fokként következett be. Először elvesztettük: Barabást, a képviselőnk. Azután elveszett számunkra, a nevezetes közigazgatási bizottsági tag-választás után, a városatyá. Hovatovább a politikusban se tekintették az aradi politikust. Elvesztette egy kávéház és egy nevezetes hosszú asztal a törzsvendégét. Most pedig . . .

Barabás Béla dr. és Tabakovits György dr. társügyvédek ma kérvényt adtak be az aradi ügyvédi kamarához, amelyben a kamara lajstromából való törlésüket kérik, miután székhelyüket a budapesti ügyvédi kamara területére teszik át. Az ügyvédi kamara, egyike a leghangulatlanabb testületeknek, bizonyára a legnagyobb egykedvűséggel intézi el ezt a kérelmet és bizonyára a legkisebb meghatottság se ródul át a sorain, amikor a hivatalos lapban ezt, kötel ssége szerint, közhírré fogja tenni.

A változás nem jön meglepetésnek. Es amikor befejezetté vált, már nem jelent egyebet Aradra nézve:

— Egy irodával kevesebb.

Az ügyvédi tulprodukción virágjában, amikor a klienseknek és a pöröknek kontingense az új és új fiskálisok révén mind apróbb részekre parcellázódik, az érdekeltek talán örvendetest is találnak ebben. Budapestnek új konkurrencia, amelyet az bizonyára könnyen visel el; Aradon egygyel kevesebb eszkimó.

Mindenesetre érdekes esemény, — de Barabás Béla maga is úgy akarja ezt fölfogni, hogy: egy irodával kevesebb. O maga mondta el, hogy az irodájának Budapestre költözése által nem válik meg végkép Aradtól. Es mi hisszük is, hogy ha Barabás Béla, az ügyvéd, a képviselő után el is megy Aradról, valami belőle azért itt marad. Még pedig nemcsak a háztulajdonos, nemcsak a város felének barátja, hanem itt marad — a szívéből is valami.

Csak a kicsinyesség találhatott kifogásolhatótt abban, hogy Barabás Béla a kenyéradó foglalkozását a szülővárosából Budapestre viszi. Hasonló ez a kicsinyesség ahhoz, ha nagy piktoroktól, zeneművészekről rossz néven vesszük, ha nincs kedvük itthon szatócskodni, hanem a külföldre mennek a tehetségüket érvényesíteni. Amint ezek a külföldön is magyarok maradnak, el lehet hinni, hogy Barabás Béla, amikor budapesti ügyvéd lesz is, megmarad aradinak. A kenyéradó hivatásnak kétségtelenül nagyobb tere, érvényesülése van Budapesten s ma már, van jogunk nekünk azt követelni, hogy Barabás Arad kedvéért erről lemondjon?

Es mégis . . . Ép Barabás Béla példája mutatja, hogy az embernek ilyen különböző részekre oszlása nem marad állandó. A mióta megszűnt aradi képviselő lenni, — mind több-több szűnt meg benne, a mi aradi volt. Ma még egy irodával van csak kevesebb, Barabás Béla ugyan nem vallja elvül azt: *wess' Brod ess, ich, dess' Lied sing ich.* A budapesti kenyér

nem öli meg egyszerre az aradi lelket. De a kapcsolatot, amely ehhez a városhoz fűzte, mindenestre meglazítja. Vajjon, az éveket, emlékeket morzsolva, nem lesz-e az a nóta vége, a mi a Zichy költeményében volt: hogy nemcsak az ügyvéd vész el a számunkra, hanem az is, a mit Barabás Béla ma még az aradiaknak jelent?

Az alkotmánypárt románja.

Miért koalíciós Burdia Szilárd?

Arad, augusztus 28.

Az Aradi Közlöny mai vezércikkében ez a kitétel olvasható: "Mindössze az egy *Burdia Szilárd* van az alkotmánypárban; őt is, legálább a látszat szerint, inkább egyéni érdekek tartják ott, mint a meggyőződés erőssége."

A *karánsebesi* választókerület, amelyet Burdia képvisel s mindazok, akik az ottani viszonyokat és Burdea egyéniségét ismerik, gratulálhatnak az Aradi Közlöny cikk írójának politikai éleslátásához. Távoli szemléltető látszatként megállapítja, hogy Burdiát önzés vitte az alkotmánypártba, de a viszonyok ismerői tisztában vannak azzal, hogy ez nem pusztán látszat, hanem tény, mert Burdia Szilárd egész szereplése egy meggyőződés, tudomány és politikai hivatottság nélkül való ravasz törtetőnek az üzérkedése.

Burdia Szilárdnak, mikor elhagyta polgár mesteri áliását, s a karánsebesi vagyonszétválás elnöke lett, első dolga volt a vagyonszétválás német ügyviteli nyelvét kiküszöbölni s helyére a román állítani. De minthogy polgármester korában a régi szabadelvű érdektől (szintén érdektől) többször exponálta magát, egyéb penitenciákkal is igyekezett a románok bizalmát megnyerni. A „Sebesana” nemzetiségi banknak helyet adott a vagyonszétválás palotájában, *Jonescu Péter* dr. karánsebesi ügyvédet, aki minden nemzetiségi mozgalomnak és tüntetésnek nyilvánvalóan ismert vezére volt, a vagyonszétválás ügyészevé tette.

Akkor halotta volna a koalíció, miként nyilatkozott róla ez a kiváló üzletember! Igaz, hogy akkor a koalíció még nem volt hatalom, még nem lehetett ilye udvari tanácsosságot remélni... Kávéházban, vendéglőben napról napra szörte gyalázkodásait a koalíció ellen. *Andrássy Gyula* grófról, mostani vezéréről egyre hajtogatta, hogy délelőtt képtelen fölkelni, nevetség volna miniszterré kinevezni; különben is üresfejű mágnás, akinek egy zsidó riporter írja a beszédeit és cikkeit. *Apponyi Albert*ről azt olvasta egyszer „Az Újság” rovatában, hogy zsonglőr; ettől fogva soha ki nem mondta a nevét a zsonglőr jelző nélkül. Mindnyájan meg voltunk győződve, hogy nem is tudja, mi az a zsonglőr; de neki nagyon megtetszett a szó, — mint a miskolci csizmadának a „kégáz.” Kirohanásait mindig azzal fejezte be, hogy bárcsak szétkergetné már a királyt azt a bandát, elég volna hozzá egy század katonaság.

Burdia kívánsága teljesült; de még sem merte magát teljesen a darabantok mellett exponálni. A megyegyűléseken — minthogy vagyonszétválás elnöki működésében érdekében állott a koalíció aispánnal jó lábon állani — koalíciósan szavaztatott. Mikor aztán a koalícióból kormány lett: Burdia Szilárd alázatosan jelentkezett nála és följajánlotta szolgálatait.

Miért nem lett nemzetiségi képviselő Burdia? Ez igen könnyen megmagyarázható.

A nemzetiségi képviselőnek szerepelnie kell, s ehhez Burdiának nincs meg a kellő intelli-

genciája. Befolyást, hatalmat pedig nem szerezhethet abban a pártban.

Az alkotmány pártban fordítva áll. Nem kell szerepelnie, de módjában áll a kormánynál egyet mást kijárni. Így egy másik *Jonescu* dr. román szeminárium tanárt is kineveztetett a kultuszminisztériumba a kongrua ügyek előadó jává, amit például *Pop C. István* összes társai val egyetemben sem tudott volna kieszközölni. Ez a *Jonescu* testvére az előbb említett *Jonescu* cunak s szintén nagyon ismeretes nem magyar barát érzelmeiről. Szóval: Burdia Szilárdnak sokkal célszerűbb koalíciós képviselőnek lennie, mert egy nemcsak saját érdekeit szolgálhatja jobban, hanem ha szívének jól esik: még dákoromán barátainak állami ellátásáról is gondoskodhatik.

Aki ezt az elbizakodott méltóságos parvenüt ismeri, aki tarka és kötetekre való anyagot szolgáltató multjának, viselt dolgainak csak egy részét is tudja: az tisztában van vele, mit keres Burdia a képviselőházban s miért hizeleg most azoknak, akik ellen csak nemrégiben is annyira tajtékzott.

A sorok tartalma nemcsak hogy igaz, de még századrészt sem meríti ki annak, amit Burdiának ily módon való jellemzésére el lehet mondani. Lehet azonban, hogy még ezt a néhány adatot is letagadja. Mert ebben merül ki a hofrát egész tudománya.

Földes Miklós.

Az árulkodó fegyencek.

A ridikülrabló denuncial.

Fogházból a fogházba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28

Már idestova két éve, hogy *Gruber Lipót* volt megyesegyházai kereskedőt valami bűnyűért egy évi börtönre ítélte az aradi kir. törvényszék. Mikor az ítélet jogerőre emelkedett, *Gruber Lipót* bevonult a törvényszék fogházába s mindmáig hűségesen leülte a reászábott egy évi büntetést. Ma kellett volna elhagynia a börtönt, a törvényszék intézkedése folytán azonban továbbra is rab marad. A különös rendelkezés érdekes előzményei a következők:

*Gruber Lipót*ot, amíg az aradi törvényszék börtönében raboskodott, a szegedi *Back* cég sikkasztásért feljelentette. A lefolytatott tárgyaláson bebiztosítást nyert a vád, mire a törvényszék *Grubert* egy évi újabb börtönre ítélte. Az ítélet ellen a kereskedő védője felebbezést jelentett be, amely még most is elintézetlenül hever a nagyváradi táblán. Tekintettel arra, hogy a törvényszék újabb ítélete eddig még jogerőre nem emelkedett, *Grubert*, akinek régebbi büntetése a mai nappal lejárt, szabadlábra kellett volna helyezni.

Közben azonban olyasmi történt, amiért a törvényszék a mai napon megtagadta *Gruber* szabadonbocsátását. Néhány nappal ezelőtt ugyanis *Reucz György*, a hírhedt ridikülrabló és *Schwarz Ferenc* fegyencek, akik a fogházban együtt raboskodnak *Gruberrel*, bejelentették *Dezsőfi Mihály* fogházfelügyelőnek, hogy fontos ügyben beszélni akarnak az ügyészszel. A fogház felügyelő teljesítette kívánságukat s a rabokat az ügyész elé állította.

— *Gruber Lipót*, aki a napokban tölti ki a büntetését — mondotta *Reucz* az ügyésznek — aligha tőri jóban a fejt. Azt mondotta elötünk, hogy a második évét nem fogja leülni. Ülje le az ügyész ur helyette, ha tetszik, mondta, mert ő, ha kiszabadul, azonnal kiszökik Amerikába.

Az ügyész az fegyencek bejelentése alapján azonnal elrendelte a vizsgálatot, majd indítványt tett a törvényszéknél az iránt, hogy *Gruber Lipót*ot, mielőtt kitöltötte büntetését, helyezze vizsgálati fogságba. A törvényszék ma teljesítette az ügyész kívánságát, s határozatáról azonnal értesítette a volt kereskedővédőt, aki a törvényszék végzése ellen felebbezést jelentett be.

Mindez azonban nem segít a szegény *Gruber Lipót* sorsán, aki a régen várt szabadulás helyett az utolsó percben belecsöppent a vizsgálati fogságba.

A pánádi vérengzés.

A nép megtámadta a tisztet.

Szuronyroham és sortüz.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, augusztus 28.

Megirtuk, hogy *Maniu Gyula* román nemzetiségi képviselő egy fővárosi laphoz táviratot intézett, amelyben elmondta, hogy egy erdélyi románlakta faluban egy század gyalogos honvéd valóságos pogromot vitt véghez. A híradás ma megerősítést nyert, de más verzió szerint nem olyan formában, amint azt *Maniu* táviratában feltüntette. A vérengzésről az alábbi táviratot kapjuk:

Pánád fa uba kedden reggel vonult be a 24-ik honvédgyalogezred. A tiszték számára az iskolában rendezték be a társalgót és egy étkezdét. A balázsfalvi román „nemzetgyűlésre” való készülődés a pánádiakat is felizgatta és így nem csoda, ha a magyar katonaságot nagy ellenszenvvel fogadták. Csak így magyarázható, hogy kedden délelőtt az egyik pánádi kurátor feltett süveggel és a szájában pipával lépett a tiszték közé. Mikor felelősségre vonták, hetyke feleletet adott; erre az egyik tiszt arcul ütötte. Állítólag ez a kurátor izgatta föl annyira az ügyis ingerült pánádi románságot, hogy este 7 óra tájban, éppen amikor a tiszték vacsorához ültek, cséphadaróval, kaszával, kapával fölfegyverkezve az iskola udvarára nyomultak és éktelen ordítózást vittek véghez.

— Nincs szükségünk magyar katonákra!
— Pusztuljon a magyar tisztikar!
— Nem kell magyar katonaság!

Ordították a felbujtogatott pánádiak, majd benyomultak az iskolaterembe is. A tiszték keresztlövők magukat a tömegben és tápraszólitották a legénységet. A románság azonban nem hátrált, sőt fenyegető álláspontra helyezkedett, mire a legénység kénytelen volt fegyverét használni. Mikor a románokat szétkergették, 3 halott, 23 sebesült maradt az utca porában; az utóbbiak közül egy haldoklik. A vizsgálat úgy a katonaság, mint a polgárság részéről megindult.

Újabb távirat jelenti *Nagyenyedről*: A hadgyakorlatokra indult 24-ik honvédgyalogezred *Pánád* közegben szállt meg. A vendéglőben egy román tanító megsértette az ezredparancsnokot, aki a sértegetőt arcul ütötte. A tanító erre fellázította a népet, amely megtámadta a katonaságot. Egy század legénysége sortűzet adott, aminek következtében a község lakóival közül heten meghaltak, tizenhatan súlyos, többben pedig könnyebb sérüléseket szenvedtek. A katonák közül senki sem sérült meg.

Kolozsvárról táviratozzák: *Pánád* községben, amely Balázsfalva közelében van, augusztus 24-én egy honvédgyalogezred szállt meg. Vasárnap este a tisztikar vacsorára gyülekezett össze az iskolában felállított étkezőben. Egy-

szere őriási tömeg verődött össze az iskola előtt és fenyegető magatartást tanúsított. Állítólag egy román ember lázította fel a községet, mert egy tiszt arcul ütötte. A román ember ugyanis kalappal fején és szájában p'pával lépett be a tiszt étkezőbe s ezért ütötte arcul a tiszt.

A botokkal és vasvillákkal felfegyverkezett tömeg olyan fenyegető állást foglalt el, hogy az ezredparancsnok riadót fuvatott és kiadta, hogy egy század katonaság verje szét a lázongókat. A katonaság *szuronyrohamot intézett* a község lakossága ellen és rövid küzdelem után teljesen szétverte. A szuronyrohamnak *három halottja van*. Egy ember haldoklik, három halálosan megsebesült, 22 pedig könnyebb sérülést szenvedett.

Lukácsiu Aradon.

Beszélgetés az új képviselővel.

Kardos az országos központ ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 28

A belényesi kerület új országgyűlési képviselője: *Lukácsiu László* — amint azt már megirtuk — tegnap este utazott Belényesről Nagyváradon át haza, Lacfalura, ahol ma bucsuja van a románságnak. A nagyváradai pályaudvaron nagy számmal jelentek meg az új képviselő hívei, hogy lelkes ovációkban részesítsék. Egy hírlapírónak alkalma volt beszélgetést folytatni Lukácsiu Lászlóval, az országoshírű pappal, aki igen érdekesen fejtette ki politikai hitvallását és impresszióit a belényesi választásról:

— A belényesi harc — mondta Lukácsiu — tanúsága annak, hogy kellő szervezőséggel és békés agitációval a román népet öntudatra lehet ébreszteni még ott is, ahol — mint sajnos Belényesen — évtizedeken keresztül a korrump korteshadjárat kerítette hálójába a szegény megtevesztett népet.

Felesleges talán hangsúlyozni, hogy minden tekintetben osztom a nemzetiségi párt programját és pedig különösen azt a kifogástalan radikális, a függetlenségi párt veszendő liberáliszmusát messze tulszárnyaló programot, amelyet a nemzetiségi párt most követ. Az őszi parlamenti küzdelmeket minden erővel és tudással akarom végigharcolni. Ha éles kritikát fogok majd mondani a kormány politikája felett, azt azért teszem, mert a mai rendszert nem csupán nemzetiségi szempontból, hanem a radikális szemponjtából és különösen ebből veszélyesnek, a társadalomra nézve ártalmasnak tartom.

E parlamenti harcokban fegyverem nem a demagógia lesz, hanem a tényeknek lehető higgadt kritikája és a társadalmi eseményeknek nyugodt mérlegelése. Azután Lukácsiu bucsút mondott híveinek és lelkes „setreasko” kiáltások között vonatra szállt és haza utazott Lacfalura.

Az új képviselő elutazása előtt megígérte az aradi román képviselőknek, hogy még a parlament összeülése előtt *ellátogat Aradra*. Idejövételének célja, hogy megismerkedjék az aradi román intelligenciával, továbbá az, hogy megköszönje az aradi román képviselőknek és egyéb híveinek azt a lelkes és fáradságot nem ismerő támogatását, amelyben őt a most

lefolyt választási küzdelemben részesítették. A látogatás idejét még nem határozhatta meg, de valószínű, hogy *szeptember első napjaiban érkezik Lukácsiu Aradra*.

Kardos Arpad, a kisebbségben maradt függetlenségi jelölt egy hírlapíró előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Glatz Antal főispán nagyon biztatót engem, hogy meg leszek választva. Éreztem, hogy azokat az áldozatokat, a melyeket hozok, valakinek meg kell hoznia a kerület magyarsága érdekében. Azt természetesen nem sejtette egy Bismarck sem, hogy amíg én végigjárom a falvakat, a központ *semmivel sem fog törődni*. Nem tudtam még husz embert sem kapni, akikre a fuvarpénzt rábízhattam volna.

A volt jelölt ezután rezignáltan beszélt bukásáról és az országos központot okolta a verességgel.

TANÜGY.

(—) A tanfelügyelő szabadságon. Varjassy Arpad kir. tanácsos, Aradvármegye tanfelügyelője hat hetli szabadságra ment. A miniszter Varjassy Arpad helyettesítésével a szabadságidő tartamára Láng Mihály aradi tanítóképző intézeti igazgatót bízta meg.

(—) Beiratások a főgimnáziumban. Az aradi kir. főgimnáziumban a *javító vizsgálatok pénteken*, aug. hó 30-án d. e. fél 10 órakor veszik kezdetüket és tartanak az egész nap folyamán (d. e. fél 10—1 ig, d. n. 3—5 ig.) A *felvételi, pótló- és magánvizsgálatok* aug. hó 31-én *szombat* lesznek d. e. 8—1 ig és d. n. 3—5 ig. A rendes és magántanulók felvétele (beiratások) szeptember hó 2., 3. és 4. napjain reggel 9—12 ig és d. n. 3—5-ig eszközölnének az intézeti épület dísztermében. Szept. hó 2-án d. e. 9—10 ig csakis III. osztályu tanulók vétetnek föl és pedig előbb a helybeliek, azután a vidékiek. Azon tanulók, kik először iratkoznak be, akik tehát még nem voltak az aradi kir. főgimnázium növendékei, a beiratkozásnál is kolai bizonyítványukon kívül születési bizonyítványukat (keresztlevél, anyakönyvi kivonat) és újraoltási bizonyítványukat tartoznak felmutatni. A gimnázium I. és II. osztályába csak a 9 ik évet betöltött, de a 12-ik évet meg nem haladott koru tanulók vehetők fel. Főntnevezett okmányok nélkül tanuló nem fog felvételt. A beiratásnál fizetendő: a) fővételi díj 8 K. b) Ifjúsági könyvtárra 1.60 K. Értéstitőre 1 K. Énektanításra 2 K., tintadíj fejében 40 fill. és a kirándulási alapra 1 K. — Összesen 14 K. A tandíj 60 K. és fizethető a beiratásnál vagy esetleg (szegényebb sorsu tanulók) négy részletben is. Szeptember hó 5-én (csülörtök) reggel 8 órakor lesz a róm. kat. tanulók ünnepeles „Veni Sancte”-je a minoriták templomában és utána az iskolai évet megnyitó ünnepély a díszteremben, az iskolai szabályok felolvasása s egyéb tudnivalók közlése az osztályokban, ahol minden tanuló megjelenni tartozik. Szeptember 6-án a rendes előadások kezdetüket veszik.

(—) Beiratás. Az aradi m. kir. áll. fa- és fémipari szakiskolán a beiratások szeptember hó 1., 2. és 3. napján délelőtt 9-től 12-ig tartanak meg, ugyanezen napok délutánjain lesznek a pótló és javító vizsgálatok is.

(—) A Svábnyé féle nyilvános jogu magán elemi iskola növendékeinek beiratása f. é. szeptember hó 2., 3. és 4. napjain lesz d. e. 10—12 óráig az iskola új helyiségében: Hasszinger utca 5 sz. alatt. Évi tandíj 100 korona, mely tetszés szerinti részletekben fizethető. 2073

— Új állami iskolák Aradmegyében. A közoktatásügyi miniszter *Repszeg* községben 1907. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg magyar tannyelvű állami elemi iskolát állított fel, hol a szegény tanulók tandíjmentességet fognak élvezni. A miniszter *Világos* községben az óvókötelesek nagy számára való tekintettel a már ott működő két óvoda mellé egy harmadik óvodát létesített. Ezen újonnan szervezett óvónői állásra a pályázatot kiírta.

A trónörökös orvosa.

Leleplezett ál-doktor.

A szélhámós borbélysegéd.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 28.

A fővárosi rendőrség a napokban egy furfangos szélhámóst tett ártalmatlanná, aki a műmia készítés új módszerével csapta be a tudományos köröket. A letartóztatott szélhámós *Stroján József* borbély, aki orvosnak adta ki magát, bejárta a félvilágot. Olyan ügyesen tudta leplezni tudatlanságát és feltűntetni magát orvosnak, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökösnek délafrikai tartózkodása alatt be tudott férközni a trónörökös környezetébe és állítólag magát a főherceget is gyógykezelte.

A nagystilű szélhámós letartóztatásáról és viselt dolgairol fővárosi tudósítónk az alábbiakat táviratozza:

Reuer fővárosi borbélymesternek fia már régebben szemhártyagyulladásban szenvedett. A kétségbeesett apa ismerősei tanácsára felkereste *Strojánt* és megbizta a fia gyógyításával. A baj az állítólagos orvos kezelése alatt még rosszabbodott s *Reuer* hozzátartozói feljelentették *Strojánt* a VII. kerületi rendőrkapitányságnál, amely letartóztatta.

Stroján a kihallgatás során bevallotta, hogy *nem orvos*. Sokáig élt Londonban s kiadva magát orvosnak, bejárta Afrikát. Miután bűnvádi feljelentést nem tettek *Stroján* ellen, a kapitányság csak a doktori cím használatáért ítélte el, 500 korona pénzbírságra marasztalván el a borbélyt.

Érdekes ennek a nagystilű szélhámósnak pályafutása. *Stroján* most 42 esztendő. Spalatóban született, ahol mint borbély működött. A kalandra vágyó ember nem maradt sokáig ennél a mesterségnél. Elhagyva szülővárosát *Tangerbe* került, ahol csakhamar állomás-orvos lett. Innen *Pretóriába* került, ahol szintén orvosi praksist folytatott.

Évekkel ezelőtt, amikor *Ferenc Ferdinánd* trónörökös afrikai utazása alkalmával *Pretóriában* tartózkodott, bemutatták neki *Strojánt*. A trónörökös, aki ekkor éppen gyengélkedett, annyira megkedvelte az osztrák születésű embert, hogy gyógykezelésével bizta meg. *Stroján* a rendőrségen a következőképen mondta el a trónörökösrel való ismeretségét:

— *Pretóriában* történt, hogy bemutattak *Ferenc Ferdinánd* trónörökösnek. Egy-két nap alatt mondhatnám: *intim barátság* fejlődött ki közöttünk. A trónörökös, aki akkor betegeskedett, többször gyógykezelttem. Amikor *Pretóriából* elutazott, kívánságára elkísértem utjára. Miután elváltunk és a főherceg *Bécsbe* utazott, onnan sajátkezű levélben köszönte meg, hogy olyan lelkiismeretesen gyógykezelttem.

Stroján fel is mutatta a főherceg köszönő levelét, amely eredeti szövegében a következőképen hangzik:

Obersthofmeisteramt Sr. kais. u. kön. Hoheit des durchlauchtigsten Erzherzog Franz Ferdinand von Este

No 435
1898

Euer Wolgeboren werden hiemit in Kenntnis gesetzt, dass Se. kais. und kön. Hoheit der durchlauchtigste Herr Erzherzog Franz Ferdinand mit Befriedigung von der von Ihnen bezeugten Theilnahme Kenntnis

genommen habe und Innen aus diesem Anlasse höchstseinen Dank aussprechen lasse.

Wien, den 17. Juli 1898.

Der Obersthofmeister.

A trónörökös volt orvosa ezután az orosz-pán háboru kitörésekor Ázsiába utazott, majd innen visszatérve Budapestre jött. Itt felkereste *Lenhossek* egyetemi tanárt, akinek megmutatta trónörökös levelét. Az orvos-professzor mint kollegát bemutatta Strojánt a többi tanároknak, köztük *Berczik Ottó* dr. tanársegédnek is, aki bevezette az orvos-egyesületbe, ahol Stroján az érdeklődés középpontját képezte. Stroján elmesélte az egyesület tagjainak afrikai és ázsiai élményeit s rövid idő alatt a borbélyok két egyetemi tanár között, névszerint *Berczik* Ir. és *Pálffy* dr. között barátság fejlődött ki.

Pálffy dr. egy hírlapíróval folytatott beszélgetés során elmondotta, hogy *Lenhossek* anár egyszer megbetegedett és Strojánnal gyógykezelte magát, aki a legjobb bizonyítványokat tudta felmutatni.

Stroján letartóztatása és leleplezése után természetesen *Lenhossek* is nyilatkozott. Az egyetemi tanár elmondta, hogy 6—7 évvel ezelőtt egy harminc év körüli ember látogatta meg és Stroján József orvosnak mutatta be magát. Ez az ember előadta, hogy új preparátumot talált föl s ezt be szeretné mutatni. Ő természetesen megengedte, mert bárkinek is megengedné, hogy bemutasson valami találmányt. A preparátum ugyan nem nagyon sikerült, ő azonban mégis kiállított részére bizonyítványt.

Ezután többször feljött hozzá Stroján, aki konfidens kezdett lenni, míg végre *kiutasította* az egyetemről és megtiltotta, hogy még egyszer bebocsássák.

— Azt hallom, jelenti ki nyilatkozatában az orvostanár, hogy az az irni-olvasni nem tudó, teljesen analfabéta ember visszaéléseket követett el a nevemmel. Azt hittem, hogy tisztességes ember s így barátságos voltam hozzá. Amikor azután megtudtam, hogy Stroján közönséges kuruzsló, eltávolítottam magamtól.

A trónörökös volt orvosának leleplezése természetesen nagy feltűnést keltett orvosi körökben, ahol ismerték a világlátott Strojánt.

A bán kineveztet.

Supilo, a kormánybukató.

Az őszi törvényhozás teendői.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28.

Rakodczay Sándor bán környezetéből megerősítik azt a hírt, hogy a horvát politikában a közel jövőben döntő fordulat fog beállani. A bán szeptember elején Budapestre utazik, ahol a kinevezendő új főispánokról és osztályfőnökökről fog a magyar kormánynak előterjesztéseket tenni. *Supilo* már most a leghesebb harcra buzdítja képviselőtársait. Vasárnap egy kávéházban kijelentette, hogy minden erejével rajta lesz, hogy kiélesítse a horvát konfliktust, amelybe a kormánynak okvetlenül bele kell buknia.

Távirati tudósításunk a következő:

Wekerle tudott a néppárt akciójáról.

A Kossuth párt egyik igen előkelő tagja a következő leleplezéssel szolgál:

— A függetlenségi pártot *Zboray* Miklós cikke nem politikai tartalmával sér-

tette. E miatt ütöttek zajt s nem a miatt, hogy a cikk a párt becsületét támadta. Hiszen egyenesen panamázással, ör helyszerzéssel vádolt meg minket. Nem láttuk, hogy e reánk méltatlanul zudított vádak akár *Zboray* Miklós ur, visszavonta volna, vagy akár a párt dezavualta volna. Ameddig pedig ez meg nem történik: a függetlenségi párt nem lehet ama szerencsés helyzetben, hogy a párt politikája a kabinetben képviseltessék. Ám a *Zboray* nyilvános cikke mellett tudunk mi másról is. Tudjuk azt, hogy a *Zboray-fele kirohandás a néppárt korifeusai által ismert és tudott dolog volt. Zichy* Aladár gróf augusztus 18-án, tehát a cikk megjelenése előtt két nappal Budapesten volt. A Nemzeti Kaszinóban találkozott *Zboray* Beniczky és másokkal. Természetesen köztük *Molnár* apáttal is. Hogy mit mondott, mit nem *Zichy* Aladár miniszter a *Zboray* cikke, az bizalmasan történt. De tény, hogy a cikk megjelent s így nyilvánvaló, hogy megjelenése ellen kifogás nem emeltetett. De a bizalmas beszélgetés alkalmával nemcsak a cikkről ejtettek szót, hanem a nagykárolyi választásról is. Itt vette *Beniczky* Ödön az utasítást magától *Zichy*-től, hogy haladéktalanul utazzék a nagykárolyi kerületbe.

Hogy *Zboray* mily körültekintéssel járt el cikke megírásakor, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy augusztus hó 19-én bemutatta, felolvasta magának *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek is. Hogy *Wekerle* és *Zboray* között váltott politikai beszélgetés bizalmas természetű lehetett, azt külön kiemelni nem szükséges s így, bár alapos értesülesem van a miniszterelnök és az elégedetlen néppárti képviselő értekezéséről, bizalmas jellegére való tekintettel, nem publikálhatom. Annyit a diszkreció megsértése nélkül mondhatok, hogy *Wekerle* kérte *Zboray*-t: ne súlyosbítsák a helyzetét ilyen cikkek közlésével most, amikor neki ugyis elég sok bajjal kell megküzdenie. Valamennyi minisztere távol s ugyszólván reá hárul az összes kormányzat s kivált a felmerült jelentős incidensek elintézése.

Megszűnt a néppárt mozgolódása.

Csudálatos gyorsasággal hallgattak el azok a hírek, a melyek a néppárt kiválásáról, a koalíció bomlásáról szóltak. Az aktákat egyelőre már le lehet zárni. Azt hittük, vége a politikai kánikulának, azt hittük, hogy most már a tanácskozások, tárgyalások, kisebb és nagyobb események egész sora következik. Azonban nem így történt, a szenzáció elmúlt, az affér legalább is teljesen fel van függesztve hosszú időre. Annál érdekesebb ez az ideiglenes megoldás, mert hiszen a kiválás petárdái néppárti részről jöttek. A helyzetet, a mely az affér elintézésekor várható, tisztábbá teszi az, hogy magában a néppártban teljesen érvényesül a többségi elv, a kisebbség — a mint ez a példa is mutatja, — ha még olyan szenvedélyes is, alárendeli akaratát a higgadtabb többségnek.

A néppárti incidenstől eltekintve, a helyzet olyan, hogy szorosabb értelemben vett politikai, elvi jelentőségű kérdések nem állanak homlokterben. A mikor a parlament az ősszel megkezdí munkáját, a nagyobb és régen várt ügyeken kívül — a milyen a kiegyezés, a költségvetés — a részletek nagy sokaságával fogja szemben

találni magát. Értesülésünk szerint főképp az igazságügyi és a kereskedelmi minisztérium hoz felszínre sok, teljesen előkészített, apró, de azért nagyon fontos kérdést, a melyek elintézésével az ország széles rétegeinek az érdekei nyernek kielégítést.

Supilo harcra tüzel.

Zágrábból jelentik:

Az utóbbi napokban a horvát szerb koalíció több tagja bizalmas eszmecserét folytatott a politikai helyzetről, főleg pedig a magyar parlamentben az ősszel megindítandó akcióról. *Supilo* és *Prubicsics*, akik a legutóbbi obstrukciót rendezték Budapesten, a legélesebb harc folytatása mellett érveltek.

— *Nem engedünk semmi áron!* — tüzelte *Supilo* az ő horvát elvtársait. — Meg kell buknia nemcsak *Rakodczay*nak, de *Wekerle*nek is, aki ezt a harcot felidézte!

Annyi bizonyos, hogy a horvát koalíciónak egyik része ismét nagyon harcias hangulatban van és valószínű, hogy a szeptemberben megtartandó értekezleten a horvátok az obstrukció folytatása mellett fognak dönteni.

HIREK.

A rendfőnök ur nincs otthon.

Arad, augusztus 28.

A mai postával egyik olvasónk levelet küldött be hozzánk, amelyet érdekességénél fogva alább egész terjedelmében közlünk:

„Igaz örömmel olvastam lapjokban *Lakatos* Ottó Ferencnek, az új rendfőnöknek kijelentéseit, amelyekben mintegy körvonalozta provinciális működésének vezérelveit. A programnak beillő nyilatkozatnak van egy része, a felekezeti türelmességről tett enunuciáció, amely érdemes arra, hogy ismételten foglalkozzunk vele és egyik emléket idézzünk az előd közel-múlt működési idejéből, amikor bizony kevés toleranciát tapasztaltunk a rendfő részéről. Emlékezzünk csak — hiszen alig egy éve történt — az aradi ágostai evangélikus templom fölavatási ünnepségére. A város egész közönsége, összes hatóságai és felekezetei megjelentek az új istenháza felszenteltetésén és mindenik bármelyik módon imádja is az istent, őszinte örömet érzett és fejezett ki részvételével azon, hogy egy felekezet diszes otthont avatott.

Csupán egy felekezetnek papsága nem jelent meg a lélekemelő ünnepen és ez az aradi minoritarend volt. *Csák* Cirják dr. úgy látszik tavaly szeptemberben az evangélikus templomavatás napjára fölfüggesztette a más vallásfelekezetek iránti tiszteletét, amelyet tegnap — későn! — hangoztatott, nemcsak az ünnepségtől tartotta magát távol, hanem mélyen meg is sértette az akkor Aradon időzőtt agg evangélikus püspököt is. A nála rangban magasabb evangélikus egyházi méltóság aznap ildomosági látogatást tett a volt rendfőnöknél, aki azonban — jól lehet a lakásán volt — azt üzentette ki a sekrestyével *Sárkány* püspöknek:

— A rendfőnök ur nincs itthon.

A népszerűtlenség sokkal könnyebben vész el, mint ahogyan szerezhető. És hogy nyilvánosságra kerül egy-egy ilyen kevés türelmességről tanuskodó eset, mindig levált egy jókora darab a volt rendfőnök népszerűségéből . . .

Én és velem együtt igen sokan értjük, hogy miért nem választották meg újra rendfőnöknek a vaskorona-rend lovagját.

— **Egy vármegye tisztikar nélkül.** Marosvásárhelyről táviratozzák: *Balla* Aladárt, Maros-Torda megye 3-ik aljegyzőjét *Erődsi* Sándor főjegyző, a szabadságon lévő alispán helyettese ma állásától felfüggesztette. A felfüggesztés oka az volt, hogy Balla egy napról két utiszámlát nyújtott be. Érdekes, hogy a megyénél a 2-ik és most már a 3-ik jegyző is fel van függesztve, a 4-ik aljegyző a napokban lemondott, az alispán pedig távol van. Komplikálja a dolgot az a körülmény, hogy a belügyminiszter *Erődsi* Sándor ellen is fegyelmi vizsgálatot folytat, s a főjegyző felfüggesztése mindennap várható. A közigazgatás tehát ugyyszólván *tisztikar nélkül áll.* Szeptemberre viharos közgyűlésre van kilátás. A városban azt beszélnek, hogy *Erődsi* főjegyző azért függesztette fel Ballát, hogy senki se legyen a központi tisztikarból, akivel őt felfüggesztése esetén helyettesíthessék.

— **Személyi hír.** *Papp* I. János aradi román püspök Budapestre utazott, hogy a Gozsdu alapvezérlő bizottságának ülésén részt vegyen.

— **30.000 koronás aranylopás.** *Déváról* táviratozzák. A rudnai 12 apostolról nevezett aranybányában ma egy bányamunkásokból álló bandát lepleztek le, amely a bányában levő szabad aranyból mintegy 30.000 korona értékű aranyat lopott el. Az aranyat orgazdák útján értékesítették. A tolvajokat letartóztatták.

— **A székesfehérvári általános sztrájk.** *Székesfehérvárról* táviratozzák: A harc teljes kiélezés előtt áll. Ma érkezett Székesfehérvárra *László* Jenő dr. fővárosi ügyvéd, több munkás szakszervezet jogtanácsosa és megszerkesztette a felebbezést a két szociálista pártvezér kitiltását elrendelő rendőrségi határozat ellen. A munkásság elhatározta, hogy nyugodtan bevárja a tanácsnak a két kitiltás ügyében legközelebb hozandó határozatát.

— **Nyári Rudi házassága.** Sopronból jelentik: *Nyári* Rudi cigányprimás *Festelich* Vilma grófnővel a soproni domban ma a katolikus egyház szertartása szerint is házasságra lépett. A vőlegény részéről két cigány muzsikus volt a tanu. Az esketést *Mader* Rezső prépost végezte, aki végül szép beszédet intézett a kalandos multu fiatal párhoz. Bár az esküvő előkészületeit a legnagyobb titokban tették meg, a szertartás alkalmával nagy közönség s különösen sok hölgy volt jelen a templomban.

— **Aradi kereskedők ügyei.** Az *Aradi Kereskedők Köre* választmánya kedden este, *Tedeschi* Viktor elnöklésével tartotta rendes havi ülését. A rendes tárgyak és havi jelentések után a választmány utasította az elnökséget, hogy az *aradi fűszerkereskedések esti zárórája* ügyében, amelynek egy évi próbaideje szeptember 15-én lejár, a záróra meghosszabbítása érdekében az érdekelte kereskedőket mielőbb hívja össze. Ezzel kapcsolatosan elhatározták, hogy a többi szakmabeli kereskedők zárórájának egységes megállapítása érdekében is megteszi a lépéseket a kör. Érdeklődéssel tárgyal-

ták *Kerpel* Izsonak indítványát, mely azt célozza, hogy a kör a kereskedők részére *a kisebb követelések együttes behajtása* és a vidéken levő magánfeleket illető *hitelértékesítések* beszerzése végett állandó szervezetet teremtsen. A választmány az üdvös eszmét nagy helyesléssel fogadta s kimondta, hogy amennyiben e célra a helybeli kereskedők közül kellő érdekeltség fog tömörülni, az intézményt, egyelőre próbakép, a legkisebb anyagi kockázat mellett megteremti s még az ősszel életbe lépteti. Ez ügyben a kör legközelebb szintén értekezletet tart. Elhatározták még, hogy a kör játszó-helyiségeit legközelebb *új, modern butorzáttal* szerelik fel. Több új tag fölvétele és az adományok bejelentése után a választmány a kör volt szolgájának, aki tizenegy évig volt a kör alkalmazásában, száz korona végkielégítést szavazott meg.

— **Földmágnességi megfigyelések.** *Pekár* Dezső dr. és *Fekete* Dezső dr., akik a m. tudományos Akadémia megbízásából már évek óta geofizikai és földmágnességi vizsgálatokat végeznek az arad világosi vonalon, ma este Aradra érkeztek.

— **A háziur felmondási joga.** A napokban egy igen érdekes polgári pert tárgyalt az aradi polgári bíróság. A pert egy aradi háziur indította egyik lakója ellen, aki a *felmondást nem akarta elfogadni.* A felmondás érvényessége iránti per folyamán a lakó azza védekezett, hogy ő a felmondást azért nem fogadta el, mert mikor a felperes házába költözött, a háziur tanuk előtt kijelentette neki, *hogy addig lakhatik a házában, ameddig tetszik.* A bíróság elfogadta az alperes védekezését, s a háziurat *keresetével elutasította.* A bíróság bizonyítottan látta, hogy alperes úgy vette ki a lakást, hogy abban addig lakhatik, amíg tetszik. Ebből arra vont következtetést, hogy a háziur *lemondott a felmondás jogáról,* s a lakó akár élete fogytáig is benlakhatik felperes házában. A mindenesetre nem mindennapi indokolású ítélet ellen felperes ügyvédje útján felebbezést jelentett be.

— **Nincs orvos.** *Pécskáról* jelenti tudósítónk: *Kispereg* község képviselőtestülete két évvel ezelőtt orvosi állásra pályázatot hirdetett évi 1200 korona javadalmazással. A pályázat, bár azóta *husszor* is kiírták, eredménytelen maradt, mert nem jelentkezett pályázó. A képviselőtestület legutóbb elhatározta, hogy újabb pályázatot hirdet, az évi fizetést felemeli, azonkívül szabad lakást is biztosít a megválasztandó orvosnak. A pályázat e hó 30-ikán jár le, mindezeidig azonban egyetlen pályázó sem nyújtotta be pályázatát.

— **Esküvő.** Kedden, e hó 27-én a mária radnai templomban tartotta esküvőjét *Ortutay* Gyula földbirtokos *Kövé* Emmával, *Kövé* Béla mezőkovácsházi főszolgabíró bájos leányával. Az egyházi áldásban *Rózsa* József mezőkovácsházi esperes részesítette a fiatalokat, akikhez szép beszédet intézett. Az esküvőn *Ortutay* Béla földbirtokos és *Urbanyi* Béla nyug. főpénztárnok tanakon kívül csupán a család tagjai vettek részt.

— **Meghiusult párbaj.** Az utolsó, döntő pillanatban akadályozott meg ma reggel a temesvári rendőrség egy pisztolypárbajt. Az abba maradt párbaj hőse két gyertyámosi fiatalember: *Schulz* Géza állatorvos és ifj. *Gesztessy* László joghallgató. Ma reggel segédek kíséretében Temesvárra jöttek és egyenesen a lövöldébe mentek, hogy egy közöttük támadt lovasias ügyet pisztolypárbajjal intézzenek el. Már szemben állottak egymással, amikor váratlanul több rendőr jelent meg a helyszínén és meggátolta a párbajt. *Schulz* és *Gesztessy* azután a rendőrségre mentek, ahol jegyzőkönyvet vettek fel az esetről.

— **Léghajózási kísérletek Berlinben.** *Berlinből* táviratozzák: Több magasrangú tiszt és

meghívott társaság előtt tegnap délután a kormányozható katonai léghajó, valamint *Parseval* őrnagy kormányozható motorléghajójával felzállási kísérleteket tettek. *Zeppelin* gróf szintén jelen volt. A katonai léghajó, amelyet *Sperling* százados vezetett, Spandau felé tartott, ahol 500 méternyi magasságban egy óráig időzött, majd visszatért. A gyakorlótéren több fordulatot tett, majd leszállott és felvette az utászcsapatok felügyelőjét, s ezután újabb, körülbelül 20 percig tartó gyakorlatokat végzett. *Parseval* léghajója, melyet *Kehler* és *Krogh* századosok vezettek, egyenesen Tegel felé indult. 8000 méter magasságban a szél oly erős volt, hogy a léghajó csak nehezen jutott előre és alacsonyabb légrétegbe szállott le. Visszafelé a léghajó meglehetősen sebességgel jött. Körülbelül egyórai ut után leszállott a motorléghajó és kevéssel azután érkezett meg a katonai léghajó, amely harmadszor is felszállott. Mindkét léghajó gépei teljes biztonsággal működtek és a kormány is exakt működést fejtett ki. A leszállás simán folyt le.

— **Aradi sajtópör** *Vajda-Vojvod* Sándor miatt. A nagyváradi ügyészség, mint sajtóügyi vádhatóság, vádat emelt az aradi *Tribunának* ez idő szerinti felelős szerkesztője, *Jova* I. Miklós ellen. A vádemelésre az adott okot, hogy a *Tribuna* leközölte a bécsi román kolóniának *Vajda Vojvod* Sándorhoz az ismeretes parlamenti botrányok alkalmából intézett üdvözlő táviratát. A nagyváradi törvényszék vádtanácsa szeptember 8-ára idézte meg a perbe fogott szerkesztőt.

— **Halálozás.** Id. *Bolyos* Mátyásné, id. *Bolyos* Mátyás pécskai földbirtokos, aradmegyei törvényhatósági bizottsági tag felesége tegnap hajnalban 70 éves korában hosszas szenvedés után meghalt. Ma délután négy órakor óriási részvét mellett helyezték örök nyugalomra az elhunyt urinót a pécskai temetőben levő családi sírboltban.

— **A szegedi leánykereskedők.** *Szegedről* táviratozzák: A rendőrség széleskörű nyomozást indított meg a szegedi leánykereskedők ellen, akik körülbelül husz magyar leányt exportáltak Délamerikába. A leánykereskedő banda feje egy *Weisz* Manó nevű ember, akinek felesége egy *Österreicher* nevű asszony társaságában több szegedi leányt kísért el Buenos-Ayresbe. A főleánykereskedőnek öccse, *Weisz* Izrael egy szegedi éjjeli mulató tulajdonosa, ahová Manó ur pesti leányokat szállított. Legutóbb egy *Szabó* Eszter nevű cselédleányt helyezett el *Weisz* Manó egy budapesti Ó utcai kávéházban, ahol rajtett helyiségek is voltak. A leányt innen Szegedre vitték és Izrael ur mulatójában helyezték el. A leánykereskedők leleplezésekor a szegedi rendőrség megkereste a budapesti főkapitányságot, hogy kutassa ki az Ó utcai kávéház titkait.

— **A repülő pohár.** Egy aradi éjjeli kávéházban tegnap éjjelkor *Leopold* Mátyás építési rajzoló fejéhez egy pohár repült, mikor *Leopold* gyanutlanul biliárdozott. A pohár *Leopold* fején darabokra törött és az építési rajzoló sulyos sérülést okozott. A rendőrség kinyomozta a tettest egy *Pintér* András nevű fiatalember személyében, aki a poharat duhajkodásból dobta a biliárdasztal felé. A mulató természetű ifju ellen megindították az eljárást.

— **Jegyzőválasztás Németperegén.** *Dálnoki-Nagy* Lajos alispán tudvalevőleg fegyelmi uton elmozdította állásából *Oláh* Árpád németperegi községi jegyzőt. Az így megüresedett állást e hó 30-ikán tölti be választás útján a község képviselőtestülete. Hat pályázó aspirál a jegyzői állásra, ezek közül legnagyobb kilátása *Győrffy* Jenőnek van, aki 36 évig mint irnok működött Magyar Pécska községnél.

— Iskolai beiratkozáskor. Ugy a helyi, mint a vidéki szülők figyelmét felhívjuk az iskolai idenyre dusan felszerelt *Fischer Nagy Aruházára*. Fischer Nagyáruháza igyekezett a szülők kényelmére összeállítani mindazon cikkeket, melyek előírás szerint az *internátusok* és *iskolák* részére szükségesek. Fehér és színes ingek, lábravalók, harisnyák, nadrágtartók, nyakkendők, kalapok, sapkák, zsebkendők, esőernyők és toillette cikkek a legnagyobb választékban Gyermekek részére minden kivitelben iskolatáskák. 2082

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, sváboz ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 28

Amerika $\frac{1}{2}$ olcsóbb. Elkelt 20,000 métermázsa változatlan áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	11.53—11.54	11.56—11.57
Zab októberre	8.26—8.27	8.24—8.25
Rozs októberre	9.8—9.89	9.87—9.88
Tengeri 1908 májusra	6.90 6.91	6.88—6.89

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 28. —

Központi szálloda. Gaal József örökös főrendiházi tag és birtokos Lukuzer. — Albert Péter utazó Budapest. — Karner Ede kereskedő Temesvár. — Kohn Sándor tisztviselő Alváca. — Montag Sándor birtokos Pírsa. — Kind Emánuel kereskedő Bécs. — Bolyos József bankhivatalnok Nagyvárád. — Bruck Sándor fakereskedő Batta. — Róna Béla fakereskedő Budapest. — Koczka Kázmér kárbeclő Budapest. — Pál Gyula hivatalnok Budapest. — Hollós Kálmán dr. ügyvéd Kecskemét. — Dárda Ede magánzó Budapest. — Freund Sándor kereskedő és leánya Budapest. — Guttmann Izidor kereskedő Budapest. — Rákosi Jenő kereskedő Budapest. — Deutsch Emil kereskedő Budapest. — Rosenberg Félix kereskedő Budapest. — Schulhof Pál kereskedő Bécs. — Nagy János bankhivatalnok és neje Temesvár. — Hewedle Lajos utazó Budapest. — Pártos Arnold utazó Nagyvárád. — Stern Sándor kereskedő Kisvárd. — Beck Gyula kereskedő Bécs. — Hartman Ottó igazgató Budapest. — Serb István városi tanácsnok N.-Kikinda. — Binder György kereskedő Budapest. — Vank Nikodém kereskedő N. Kanizsa. — Márkus Sándor kereskedő Budapest. — Rodos Sándor kereskedő Budapest. — Ripper Károly kereskedő Bécs. — Weisz Ignác kereskedő Budapest. — Grosz Mihály kereskedő Budapest. — Schmalz Vilmos és neje Temesvár. — Weizenkorn Frigyes kereskedő Budapest. — Pucher Ottmár főellenőr Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Münnich A. birtokos Igló. — Payer Béla igazgató és neje Budapest. — Szavesuk József főgimnáziumi tanár és családja Arad. — Fischer Lajos bányatiszt Lupény. — Bogyó Endre joghallgató Budapest. — Baumfeld Sándor és neje Brassó. — Rejtő Tibor igazgató és neje Diószeg. — Busztin Elemér vegyész Nagyvárád. — Péterfi József gazdatiszt Sopron. — Csernák Pál gazdatiszt Sopron. — Madár Rezső igazgató Besztercebánya. — László Sándor birtokos és családja Déva. — Steinfeld Nándor kereskedő Gyöngyös. — Hubert Henrik kereskedő Gyöngyös. — Hegedüs József műfestő Budapest. — Nádor Rezső beclő Nagyvárád. — Szücs Kálmán hivatalnok Szeged. — Bokor Béla ügyvédjelölt Gyoma. — Gellert Lipót kereskedő Gyoma. — Schönfeld Manó szállító Nagyvárád. — Papp Sándor orvosnövendék Pancsova. — Földes Lajos orvosnövendék Pancsova. — Pintér Jenő orvosnövendék Pancsova. — Dragan István beclő Temesvár. — Weisz Lajos utazó Budapest. — Erdélyi József utazó Budapest. — Bonitzer Ferenc utazó Budapest. — Mannheim József utazó Budapest. — Guttenstein Arthur utazó Budapest. — Bokovits Imre utazó Budapest. — Havas Boldizsár utazó Budapest. — Vas Antal utazó Budapest. — Vámos Samu utazó Budapest. — Tauszig Zoltán utazó Budapest. — Ribicka József utazó Budapest. — Glück Bertalan utazó Bécs. — Komlósi Adolf utazó Bécs. — Hirsch Jenő utazó Bécs. — Geller Henrik utazó Bécs. — Barta Vilmos utazó Bécs. — Mally Gusztáv utazó Trieszt. — Hoffmann József utazó Nagyvárád.

NYILTTER.*

KÖZPONTI SZÁLLODA.

Ma és holnap:

?? FROSSO ??

vendégjátéka.

Avillamostitok a budapesti Beketowcirkuszból.

Az 5 világrész legnagyobb csodája.

I. hely: 2 kor. II. hely: 1 kor. 20 fill.

Kezdeté este 8 órakor. 1856

A műsor oly diszkrétan van összeállítva, hogy serdülő leánykák és gyermekek is bátran meghallgathatják.

Frosso mindennap 6 órától este fél 7-ig a Központi-szálloda erkélyén látható!!!

Augusztus 31-én:

Kovács Vilma jutalomjátéka.

Tanfny Ida

2066

zongoratanitónőt,

tanítványai az órák beosztása végett, lakásán találhatják délután 4-től 5-ig.

Augusztus 31-ikétől:

Attila-tér 4. sz.

Használt

iskolakönyvek

félárban

kaphatók:

KERPEL

IZSÓ

könyvkereskedésében

Aradon.

Iskola-

könyvek

és

iskolaszerek

az összes aradi és vidéki
iskolák részére

Ingusz

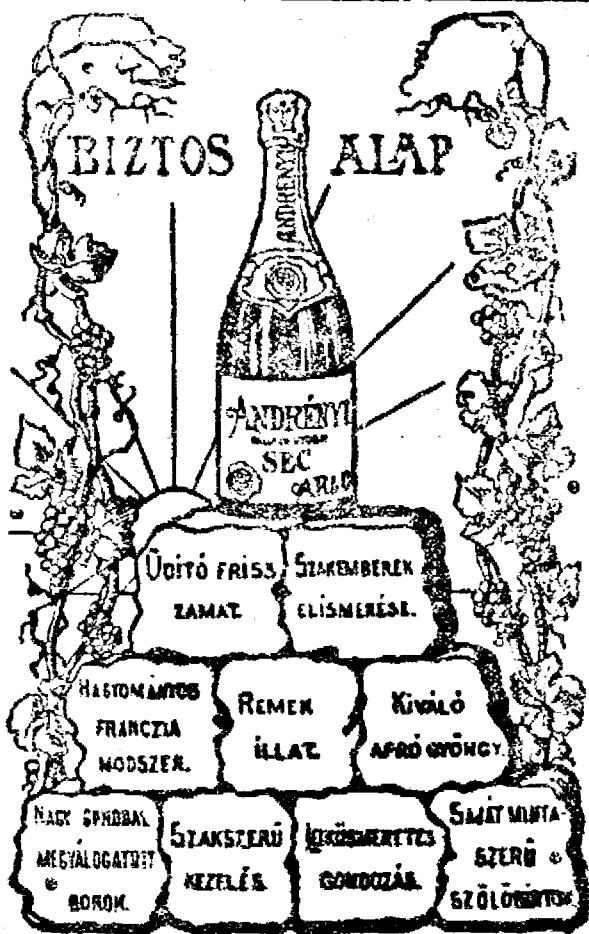
I. és Fia

könyvkereskedésében

Arad,

267

Weitzer János-utca

Tüzelő anyagokban

bár a szállítási akadályok teljesen megszüntetve nincsenek, mindazonáltal igen tisztelt vevőinket értesíthetjük, hogy

raktár - készletünk

Zsilvölgyi Fütőkőszén,
 Porosz Salon-kőszén,
 Porosz Légszesz Pirszén
 és Porosz Dió-Pirszénben
 a legjobb minőségekben jól el van látva.

Háztartási és ipari célokra száraz, darabos, jól kiégetett

Bükkfa-szén

állandóan nagy mennyiség készleten.

Takaréktüzhelyben ajánljuk a kőszéntüzelést. Számos előnyök s jelentősen olcsóbb, mint a tűzifa.

A hazaszállítását saját kocsijainkkal, a miniszteri és főkapitányi rendeletnek megfelelően **plombázott zsákokban** eszközöljük. 168

Kneffel Károly és Fia

vaskereskedés szénosztálya.

Telefon 139. sz.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete

Arad, Weltzer János-u. 13. sz.

Zsinor, gomb, bojtok és rojtok

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabban készít. 682

Csofásan és rögtön hat lábizzadás ellen

Dr. Tsajkovszky-féle szer

Ha ezen folyadékkal naponta egyszer megnedvesítjük a lábakat, akkor kétszeri alkalmazás után teljesen és biztosan megszűnik a cipők, illetőleg a lábak undorító büze.

Egy üveg ára 1 korona.

Főraktár: 288

G. Földes Kelemen
 gyógyszerésznél
 Arad, Deák Ferenc-utca.

Steckenpferd-Lilientej-szappan

Bergmann és Társa Dresden és Teschen a/E., volt és marad a naponként beérkező elismerő levelek szerint a leghatásosabb gyógyzsappan pattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógyszertárakban, drogueriákban, illatszerekkereskedésekben, és borbélyüzletekben. 1045

Alapítva 1859
 Megyefővárosi telefon 389.

Agyagáru és kályhagyár

Arad, Halász-utca.

Ajánlja saját a legjobb tűzmentes anyagból készült cserépkályháit és kandalóit

minden kivitelben, ugyancsak **takarék-tüzhelyek és fürdőkádák kifizetését**, nemkülönböztetve **központi fűtések berendezését** bármely rendszer szerint.

Továbbá minden a kályhas iparhoz tartozó **javítások** vagy **átalakítások** megbízható szakképzett szerelők által pontosan és gyorsan, a lehető legjutányosabb árban végeztetnek úgy helyben, mint vidéken.

Összes cserépkályhám bármely rendszerű vasbetéttel mint **gyors-melegítő** kívánatra felszerelhető, nemkülönböztetve Maidingen rendszer szerint fekete vagy pirszén fűtésre mint töltőkályha felállítható.

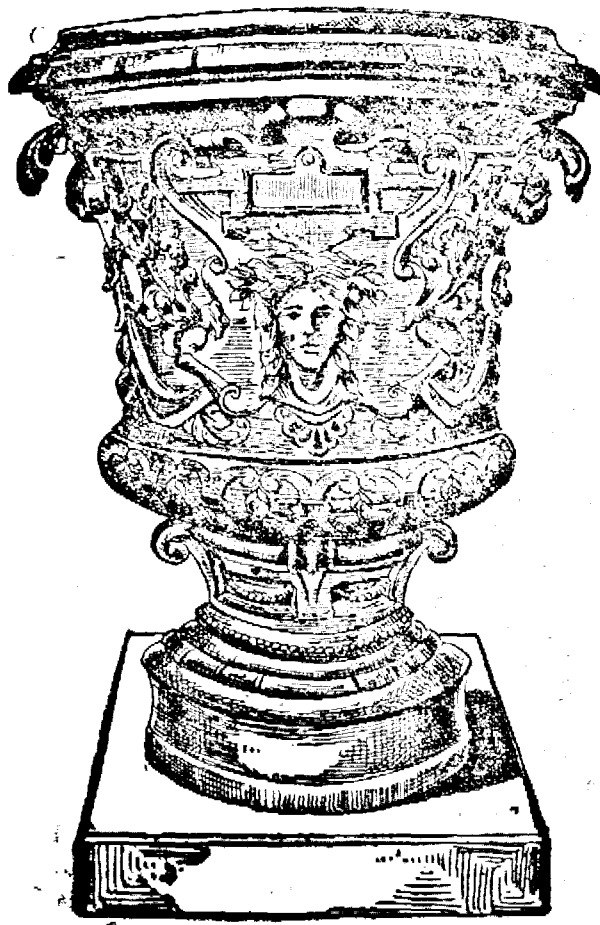
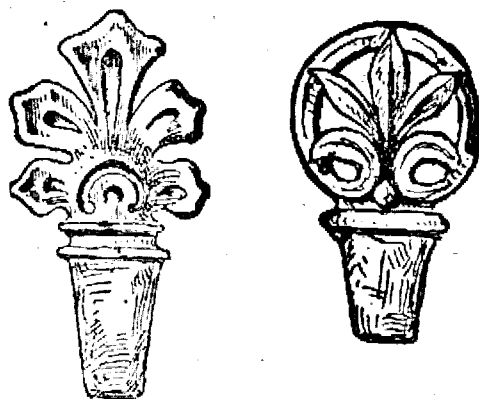
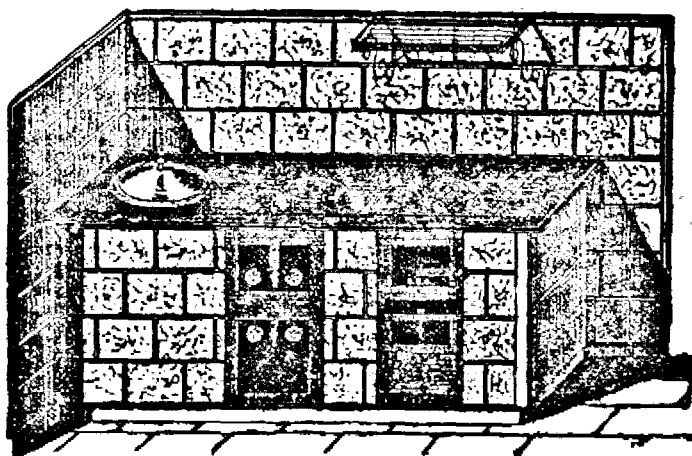
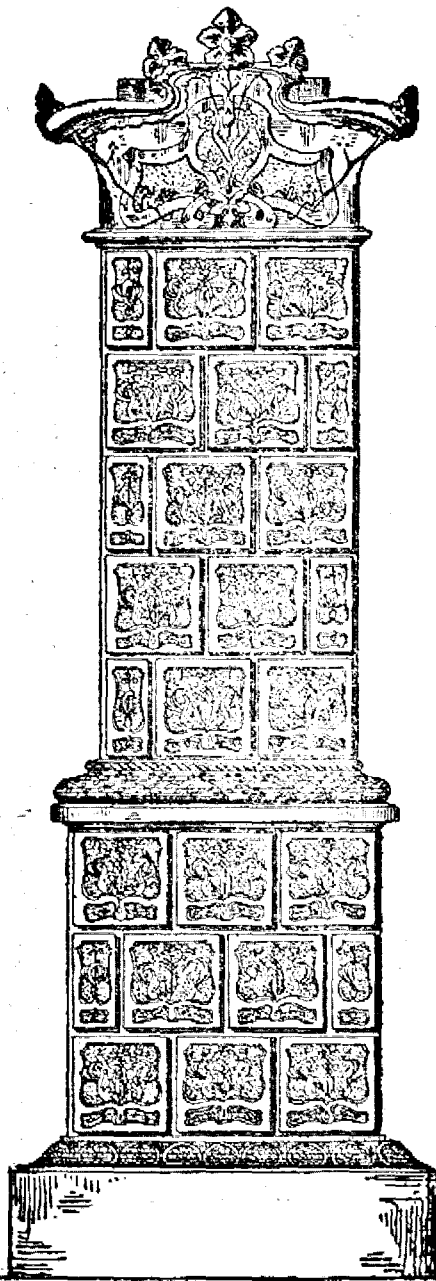
B. megbízását kérve, maradtam 183

kiváló tisztelettel

BALOGH DÁVID

kályhas-mester.

Képes mintakönyv kívánatra bárkinek bérmentve megküldetik.

Aradon

egy elsőrangú és a város központján
lévő 2077

női divatáru üzlet
családi ügyek miatt eladó.

Megkeresések „Jó üzlet” jelige alatt Posterestante kéretnek.
10000 kor. tőke szükségüketik.

Anosmin

legjobb szer a lábizzadás teljes megszüntetésére.

Már egyszeri alkalmazása azonnal megszünteti a láb izzadásával járó nem épen kellemes szagot. Huzamosabb használata után pedig teljesen meg is szűnik. A bőrt nem izgatja, nem keményíti, hanem ellenkezőleg puhán tartja. Egy doboz ára 1 kor.

Hölgyek figyelmébe!!

Alabastrom poudre tolett könyv.

1 darab 70 fillér.

Egy-egy lapot szükség esetén a könyvecskéből kiszakítva, azal az arcot, ha a hőség következtében az zsíros fényű lesz, letöröljük. Meglepő és gyors hatása.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Máttyás

gyógyszertárban

458

Arad, Szabadság-tér.

Mesés szép lesz
minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arczisztatlanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításon nagy aranyérmekkel, keresztal és disszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor.
és Ibolya hölgyper 1 korona 20 fillér.

Ovakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól.

A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél:

313

H A J Ó S Á R P Á D gyógyszerárban

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Kocsuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Berger Gyula gyógyszeres üzletnél és Vojtek és Wolaz drogeriájában.

Harisnyakötőde

Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz palotában.)

A t. közönség rendelkezésére áll és különösen kitűnő anyagból kötött 2074

uj harisnyait ajánlja.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Welter János-utca Minorita-p.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat a legszebb kivitel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalok abnormis lábakra ortopéd-cipők elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti bakkanacs vagy csizma elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

Wolf János.

586

Árverési hirdetmény.

Vb. Pollák Mór borossebesi közadós csődtömegéhez 1466—1470., 1472., 1473., 1475—1478., 1480—1500., 1502—1505., 1508—1522., 1524., 1526—1548., 1550—1557., 1560—1566., 1568., 1571—1578., 1580—1618., 1620—1622., 1624—1654., 1656—1661., 1663—1665., 1667—1677., 1679—1686., 1688—1697., 1700., 1702—1705., 1707—1713., 1715—1718., 1720—1742., 1744—1750., 1767., 1770., 1771., 1776., 1779., 1786., 1789., 1798—1800., 1806., 1808., 1809., 1811., 1812., 1816—1819., 1822., 1827., 1830., 1832., 1833., 1835., 1836., 1838—1840., 1842—1844., 1846—1849., 1854., 1857., 1858., 1860—1866., 1873., 1874., 1876—1878., 1881., 1884—1895., 1897—1939., 1941—1956., 1958—1972., 1974—1997., 1999., 2000., 2002—2005. 2007. és 2008. tételek alatt 5300 kor. összegben leítározott kétes követelések a fennállásra és behajthatóságra vonatkozó szavatosság nélkül ajánlati uton eladatnak.

A venni szándékozók 100 kor. bánatpénzzel ellátott ajánlataikat 1907. évi szeptember hó 6-ának déli 12 órájáig, nálam nyujtsák be.

Az ajánlatok felett a választmány másnap tartandó választmányi ülésén fog határozni.

Dr. Dénes Jakab,

buttyini ügyvéd, tömeggondnok.

2081

Utazó bundák és báli belépők

— kölcsön adatnak —

1890

Sztruhár Testvérek

Arad, Deák Ferenc-utca 2.

Szűcsárúk, madár- és állattömések.
Krimmer- és szövetsapkák nagybani
— készítése és eladása. —

Javításokat, átalakításokat gyorsan és jutányosan vállalunk. Azonkívül mindennemű tárgyakat a molyok megóvásától, szörme, szövet, posztó, szőnyegek, ablakfüggönyök s ezekhez hasonló elvállalunk. Gondozás biztos és molymentési szert használunk a mi saját találmányunk és csakis egyedi intézetünkben található.

(Azelőtt Graef.)
Egyévi Önkéntességre
Előkészítő Tanfolyam
Temesvárott.

A téli tanfolyam kezdődik 1907. szeptember 4-én, tart 1908. február hó végéig.

Minden szükséges felvilágosítással szolgál
Dr. Steiner Simon

főreáliskola tanár, a tanfolyam vezetője.
 Címe: Temesvár, reáliskola.

Ezen legrégibb délmagyarországi előkészítő tanfolyam, melyben a tanítást középiskolai tanárok végzik, a tankönyvet főigazgatójának ellenőrzése alatt áll. 2068

női kalap divat-terem!

A nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, hogy **Aradon Deák Ferencz-utca 2. szám alatt** (Sebesyház) egy, a mai kor és modern izlés minden követelményének megfelelő.

női kalap divat-termet nyitottam

Üzletemben a legelőkelőbb czégekől kikerült és legszebb kivitelű modelleket állandóan raktáron tartom.

Állandó és a legnagyobb választék **gyászkalapokban.**

Átalakítások és minden e szakmába vágó munkálatok jutányosan és pontosan végeztetnek.

Világi megrendeléseket a legmesszebb menő körültekintéssel eszközölök. 719 Szíves partfogást kér

AMTMANN ANNA
 Arad, Deák Ferencz-utca 2.

Telefon szám 96.

Hammer Vilmos

műszerész

Arad, Szabadság-tér 7. sz.

Pfaff és Singer
 karikahajós
 varrógépek,

„Klikal Premier“, „Puch“

kerékpárok,

Grammofonok és lemezek nagy raktára

Acetylen lámpák, gumik, nyergek, gram-mofon kerek, rugók, hangdobozok, varró és grammofon tűk 1-a minőségben.

Javítások jutányosan és jóállás mellett, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

RUBICS GYULA

fényező és mázó mester

Arad, Szent-Pál-utca 8. szám,

Bocskai-tér sarok.

Elvállal e szakmába vágó mindenféle munkát, u. m.: **butor-fényezést, vas- és fa-butorokban, régi butorok újra festését** bármilyen stílusban, **kávéházi berendezéseket** u. m.: **asztalok, székek, rácszatok, lámpériák, fogaok, oszlopok és fűdő-kadok.** 1488

A nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom,

888 vendéglőm

és arnyas, szép és tágas kerthelyiséget, ugyszintén a város legkitünőbb fedett és villanyvilágítással ellátott terek-pályámat is díszesen renováltattam és azt megnyitottam.

Izletes magyaros polgári konyha. — Tiszta saját termései borkok. Első magyar részvény serfőzde udvari sör. **Pohár 16 fillér korsó 24 fillér.**

A nagyérdemű közönség szíves partfogását kérve

tisztelettel

Répassy Pál.

1460

Ponni-kocsi

teljesen új

egy és két lóra
eladó.

Cim megtudható a kiadóban. 2067

Hámory-gazdaság

ajánlja sajáttermésű

nemesfajú

sárga és görög

DINNYÉIT.

Kaphatók: 1980

Deák Ferenc-utca 3., az udvarban.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Gazdaságok és kerékgyártók figyelmébe!

A borosjenői határban levő Báró Solymossy Lajos féle birtok „Balta“ nevű erdőrezsében jutányos áron árusítatik el mindenemmű

kőris és szil szerszámfa

I. oszt. kőristalp és küllő,

kőris és szilfa tönkök,

továbbá ugyanott gyertyán, tölgy és csertüzfifa is kapható erdei ölenként.

Érdeklődök a helyszínén nyerhetnek felvilágosítást.

2062

Borosjenői erdőkitermelési vállalat.

Sok millió előkelő
 urhölgy használja
 a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A **Földes-féle MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer **szeplők, májoltok, bőrrákák, pattanások, kiütések** s mindennemű **bőrbaaj ellen.** A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Araden.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

Szabad kézből eladó

a kuvini hegyen egy jó
 karban lévő

S Z Ó L Ó

kolnával ellátva.

Bővebbet **Pakurár Tédor-nál,** Mikalakán 70. házszám. 2056

Nem kell London. Nem kell Páris!
 Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKEF

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészettel

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szülők különös figyelmébe ajánlom **orthopéd-gyógycipőmet,** melyek meggátolják a lábfej fejlődését, Gyermekeknek, ugyszintén felnőtteknek nagykerü eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készíték a valódi amerikai formájú cipőket meg nem különböztethető tartós szép cipőket. B. megrendeléseket kérve teljes tisztelettel!

SEELINGER M. A. UTÓDA

az aradi Nemzeti Színház színháza 631

356—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1907. évi 8439. számú végzése következtében Péterffy Antal aradi ügyvéd által képviselt Tóth Béla aradi lakos jelentkezésére és más felülfoglaltatók javára, Selmeczy Albert és neje ellen 400 korona s jár. erejéig 1907. évi május hó 29-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján le és felül foglalt és 2106 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorok és egyebek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a pécskai kir. járásbírószág 1907. évi V. 125/6. számú végzése folytán 400 korona tőkekövetelés, ennek 1907. évi április hó 10. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 184 kor. 64 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, F.-N.-Iratoson alperesek lakásán leendő megtartására 1907. évi augusztus hó 30-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjelvezéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendel-tetik.

Kelt Pécskán, 1907. évi augusztus hó 16. napján.

Bozsidiár,

2089

kir. bir. végrehajtó.

Arad szab. kir. város által segélyezett

ARADI ZENE-CONSERVATORIUMBAN

(Arad, Szabadság-tér 21. sz.) a beiratások szeptember hó 1-től mindennap d. e. 9—12 ig,
d. u. 4—6-ig tartanak.

TANÁRI KAR:

BAYER BETTELHEIM IDA, felügyelő, zongora és zeneelmélet.
KISS JANKA, czimbalom.
KLEIN SÁNDORNÉ zongora.

MÜTTERMÜLLER JÓZSEF, (igazgató) gongonka, zongora és kamarazene.
MÜTTERMÜLLERNÉ LENGYEL ERZSI, zongora és zeneelmélet.

SPERBER FRIGYES, (igazgató) hegedű, mélyhegedű és zenekar iskola.
UNGER MÓR, (igazgató) hegedű, zongora és zenekar iskola.
WEIHART AURORA, magánének és karének.

Tandij havonként: az alsó osztályokban 10 kor., fuvóhangszer 6 kor. Előre fizetendő.

2026

BEIRATÁSI DIJ: 6 KORONA.

Az igazgatóság.

APRÓ HIRDETESEK.

„Subtilis.“

Leveleit megkaptam. Azokat megsemmisítettem. Béke velünk. „Temesvári.“ 2080

Kerestetik

azonnali belépésre aradi családhoz intelligensebb kisasszony (esetleg német ajku) 3 gyermek mellé. Cím a kiadóhivatalban.

Biztos existenzia!

Ügyes, jó beszélő tehetséges urak állandó alkalmazást kaphatnak egy könnyen eladható házi cikk eladására. Pénzszedők óvadékkal kerestetnek. Állatok „K 6 100.“ Jellel a kiadóhivatalba kértnek. 465

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

Egy igen jó forqalmu

szatócsüzlet családi körülmények miatt haszonbérbe, esetleg házzal együtt azonnal eladó. Cím a kiadóban. 2039

Szalonna,

zsir és mindenféle hentesáru a legjutányosabb napi áron kapható Garai Károly hentesáru üzletében Aradon, Boczkó-utca 2 sz. 2034

Intelligens vasúti családnál

2 fiu gyermek anuló kosztra az az teljes ellátásra felvétetik. Felügyelet és jó bánásmód biztosított. Cím a kiadóban. 2057

Iskolanövendékek

lakást teljes ellátással és zongora használattal, tisztviselői családnál kaphatnak. Arad Demeter-utca 111/a 2060

Segéd

a fűszer és rövidáru szakmából alkalmazást nyerhet Beamter Ödön-nél, Pankotán. 2065

Kiadó

Zoltán-utca 2. szám alatt két külön bejáratu csinosan butorozott utcai szoba. 2076

Egy 6 1/2 %-ot

tisztán jövedelmező kétemeletes adómentes új bérház a város legelőkelőbb helyén eladó. Bővebbet Steiner József műépítész irodája Szent-László utca. 2059

Makzók és imakönyvek

(az izr. ünnepekre valók) üzletben nagyválasztékban kaphatók. Vesszek könyvtárakat. **Kezpel Izsó** könyvkereskedő, Aradon. 1921

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

file (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin kapható **Ingoz I. és Fia** könyv- és papirkereskedésben Arad. Telefon 517. 361

Egy középiskolai tandió

teljes ellátást nyerhet. Német tárgyalgás. Zongora a házban. Cím a kiadóhivatalban. 2085

Villamos-szerezők

azonnal felvétetnek Hátszegi Villamtelepnél. 2085

Intelligens családnál

egy középiskolai tanuló teljes ellátásra elfogadtatik. Cím a kiadóhivatalban. 2069

25610—1907.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy Aradváros közpénztárának 1906. évi zárszámadata a mai naptól kezdődő 25 napon át a városház I. emeleti tanácsstermében közszemlére van kitéve s hogy ezen idő alatt ezen zárszámadás ellen a község kötelekébe tartozó bármely polgár, felebezéssel, vagy észrevétellel élhet. Arad, 1908. évi augusztus hó 27-én.

A városi tanács.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sir és folyosó kerítések, épület vasalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kert szék, padok, asztalok tömör vashól, valamint mind a szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szárítására vaskosarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközölhetnek. 1151

Nagy választék sirkerítés mintákból természetes nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Telefon 551.

Elismert legolcsóbb.

Telefon 551.

Pénzkölcsön

ház és földbirtokra a legmagasabb értékig törlesztési részletekben való visszafizetésre közvetít

10, 15, 25, 35, 41, 50 évre

KLEIN JÓZSEF Arad, Radnai-ut 10. sz.

A nagyszabeni általános takarékpénztár képviselője,

hol a következő bér- és magán-lakházak előnyös fizetési feltételek mellett olcsó árban eladók, u. m.: Lövész-u. 3a. emeletes, Lipót-utca 12a., Lipót-utca 13., Lenkey-utca 16., Lehel-utca 19. sz., Választó-utca 39. sz. földszintes házak és Uj Mikalakan a mótoros mentén 440. számú ház, mely 3—4, esetleg 5 szoba, konyha, kamara és fürdő-szobának alkalmas új épület 6500 kor-ért törlesztésre eladó.